

KÖNYV

144 Ft

HÉT

IV. ÉVFOLYAM 5. SZÁM • 2000. MÁRCIUS 9.

KULTURÁLIS KÉTHETILAP

Sári László
A Himalája arca
3. rész

Írófaggató
Lengyel László

Kertész Ákos
Rekviem egy
TV-csatornáért

Nyerges András
Jól kicsodálkoztam
magam a kicsodákon

**Ember
és gondolat**
Balogh János

Színház
Mozi – Video

Interjú
Cs. Tóth Jánossal
Horváth Győző Ferencsel

HAMAROSAN A MOZIKBAN A JADVIGA PÁRNÁJA
A REJTÉLYES JADVIGA
Beszélgetés Tóth Ildikóval

Foto: Kende Tamás

Készüljön az utazásra! Tervezze meg útját!
Útikönyvek, térképek nagy választékával várják a
Libri könyvesboltok!

IDÉZŐ

ELSŐ MAGYAR KÖNYVSZEMELVÉNY ÚJSÁG

IDÉZŐ

ELSŐ MAGYAR KÖNYVSZEMELVÉNY ÚJSÁG

ISSN 1585-8561

INGYENES

Az újságban hirdető magyar kiadók és könyvterjesztők ajándéka az olvasóknak

60000 példányban

április 3-ától a könyvesboltokban

A lap adatai

Formátum A/4, terjedelem 16-32 oldal, változó, példányszám 60000, papír 45 g újságnymó, borító 4 szín, color, belív 4 szín, color, egy szín, változó, rácssűrűség 40, terjesztés országos, a Bibliofil Kft., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt. könyvesbolt-hálózatában és nagykereskedők közvetítésével hálózathoz nem tartozó könyvesboltokban

Az első szám lapzártája március 17.

Hirdetési díjak

Fekete-fehér

1/8 oldal	15000 Ft
1/6 oldal	20000 Ft
1/4 oldal	30000 Ft
1/3 oldal	40000 Ft
1/2 oldal	54000 Ft
1/1 oldal	100000 Ft

Színes

1/8 oldal	26000 Ft
1/6 oldal	36000 Ft
1/4 oldal	53000 Ft
1/3 oldal	72000 Ft
1/2 oldal	102000 Ft
1/1 oldal	186000 Ft
Címdoldal 1/3	102000 Ft

Hirdetési rovatok

KIRAKATIDÉZŐ (fekete-fehér)

könyvenként 10000 Ft

(könyvborító + adatok és ismertető max. 250 karakter szóközökkel együtt)

TARTALOMIDÉZŐ (fekete-fehér)

könyvenként 28000 Ft

(könyvborító + adatok és a tartalom ismertetése max. 1200 karakter szóközökkel együtt)

Engedmények

SZEMELVÉNY: 1/1 vagy nagyobb felületen 50 % árkedvezmény

GYAKORISÁGI ENGEDMÉNY: legalább 3 egymást követő számban legalább 1/4 oldal megrendelése esetén 10 %

ÉVES SZERZŐDÉS esetén: 10–30 %

IDÉZŐ ÉS KÖNYVHÉT („Idézõben színes + Könyvhétben fekete” akció) éppen esedékes számában történő hirdetés együttes megrendelése esetén már egy alkalommal is 30 % (Csak azonos méretű kereset hirdetésekre.)

A kedvezmények nem vonhatók össze,

TECHNIKAI KÖLTSÉG: lemezen vagy filmen történő anyagleadás esetén nincs, egyéb esetekben 10 % felár.

Az Idézõ megjelenik 2000 áprilisától minden hónapban, a hó első napjaiban, lapzártá megjelenés előtt két héttel.

Az Idézõ nagy példányszámával, kedvező ár- és engedményrendszerével lehetővé teszi a kiadók számára, hogy a filmekhez és hangzó anyagokhoz hasonlóan – amelyek saját maguk egy-egy idézett részletével keltik fel a néző, hallgató figyelmét, igényét a vásárlás iránt –, a könyvek is egy-egy részletük bemutatásával keltsék fel az olvasó vágát a teljes mű megvásárlására és elolvasására. Természetesen a kiadók és terjesztők a hagyományos hirdetési lehetőségek teljes skáláját is igénybe vehetik az Idézõben.

AJÁNDÉKOZZA MEG ÖN IS

OLVASÓIT:

HIRDESSZEN AZ IDÉZŐBEN

Részletes tájékoztatás és hirdetésfelvétel a Könyvhét szerkesztőségében:
1114 Budapest, Kanizsai utca 41. Tel./fax: 466-0703 Tel.: 209-1875, 209-9140, 209-9141
E-mail: konyvh@dp.hu

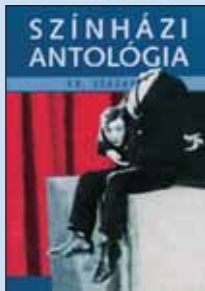
A BALASSI KIADÓ újdonságai

SZÍNHÁZI ANTOLOGIA XX.század

Magyarul eddig nem közölt szövegekből – Artaud, Brecht, Appia, Brook, Mnouchkine stb. – készített válogatás.

B/5, 278 oldal, kartonált, 1600 Ft

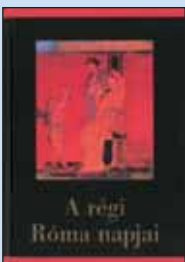

Klaniczay Gábor:

Az uralkodók szentsége a középkorban

A késő középkori uralkodó dinasztiák hatalmának eredetét támasztotta alá a szent királyok kultusza. Az Árpád-ház különlegesen sok szenttel dicsekedhetett.

B/5, 400 oldal, kötve, 1800 Ft

A régi Róma napjai

A/5, 259 oldal, kötve, 1200 Ft

Régi görög hétköznapiak

A/5, 257 oldal, kötve, 1400 Ft

A görög és latin élet hétköznapijait bemutató klasszikus szövegek gyűjteménye

A könyvek megrendelhetőek a kiadótól is:
Balassi Kiadó Terjesztési Iroda
1013 Bp., Attila út 20. T: 214-9673 Fax: 214-4627

A KISS JÓZSEF KÖNYVKIADÓ AJÁNLATA

Köszeghy Elemér

Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig

Reprint kiadás

ISBN 963 85500 1 5

Ára 5800 Ft

5 példánytól 4930 Ft/példány

Megrendelhető, megvásárolható: Kiss József Könyvkiadó
1114 Budapest, Kanizsai utca 41.

Telefon/fax: 466-0703

A megrendeléseket postán, utánvétellel teljesítjük, a postaköltséget felszámítjuk.

Március tizenötödike

Nemzeti ünnepünk a leginkább kedvelt ünnepeink sorába tartozik, talán csak a karácsony előzi meg a népszerűségi rangsorban. Nem is olyan meglepő ez, hiszen amit ezen a napon ünnepelünk, arra méltán büszkék lehetünk 1848. március 15. óta. Más kérdés, hogy ha kollektív történelmi emlékezetünket egy kicsit megerőltetjük, akkor felidézhetjük az ünnep kapcsán azokat a legkülönbözőbb történelmi korszakokban érvényesülő politikai szándékokat, amelyek mind arra irányultak, hogy március 15. eszméjét saját politikai céljaik szolgálatába állítsák. S erre már talán kevésbé lehetünk büszkék. Ezzel összefüggésben annak viszont örülhetünk, hogy évek óta – legalábbis a nyilatkozataik szerint –, mint ha a politikai élet szereplői maguk is belátnák, hogy ez a nemzet közös ünnepe, és a pártok képviselői arra szólítják fel egymást, hogy ne alázzák politikai demonstrációk ürügyévé március 15-ét.

Március idusán az ifjakra emlékezünk, akiknek „domboruló sírjánál” már nemzedékek „borulnak le”, hogy „áldó imádság mellett mondják el szent neveiket”. S a magyar történelem „vérzivataros századaiban” előttük is, utánuk is születtek sokan, akiknek sírjánál – ha ismert egyáltalán a helye – ugyanúgy leborulhatnak az unokák, mert hősök voltak, és nem számít, hogy nevüket feljegyezte a történelem, vagy csak iskolai emléktáblák, falusi temetők kopottas sír-emlékei őrzik a nevüket. Ez a magyar sors, ez a magyar történelem? Kemény Zsigmond óta vissza-visszatérő vita tárgya, hogy a magyar történelem sorszerűen ilyen, vagy racionálisan értelmezhető okozati összefüggések vezettek a történelmi tragédiákhoz. Rokonszenvesebb az a magyarázat, hogy mindennek oka van, mert ebben benne rejlik a lehetőség, hogy értelmesen gondolkodva, cselekedve, döntve elkerülhetők a tragédiák – míg ellenben ugye a sorsát senki sem kerülheti el.

E sorok könyves újságban jelenvén meg, ne mulasszuk el kiemelni, hogy március tizenötödikén, 1848-ban a forradalmi tömeget egy költő sorai lelkesítették és egy író volt, aki felolvasta a legendás „tizenkét pontot”. Legyen hozzánk kegyes a sors: engedje, hogy értelmesen dönthessünk, cselekedhessünk, és ma élő ifjú költőinknek, íróinknak ne ilyen történelmi szerep jusson.

Kiss József

KÖNYVHÉT

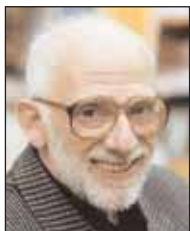
A TARTALOMBÓL

Sári László
A Himalája arca
Utazás egy tibeti kolostorba
4. oldal

Tóth Ildikó a rejtélyes
Jadvigáról
7. oldal

Kertész Ákos
Rekviem egy TV-csatornáért
12. oldal

Írófaggató
Lengyel Lászlót faggatta
Nádra Valéria
14. oldal

4

Sári László
A Himalája arca
Utazás egy tibeti kolostorba 3. rész

6

Interjú Cs. Tóth Jánossal
(Csokonai Attila)
Azt írja az újság...
(Pompor Zoltán)

7

A rejtélyes Jadviga
Beszélgetés Tóth Ildikóval
(M. Zs.)
Tájba költött lélek
(Tarján Tamás)

8

Hobbiból lett könyvkiadó
Interjú Horváth Győző Ferencsel
(Mátraházi Zsuzsa)

9

SZÍNHÁZ

10

MOZI-VIDEO

11

EMBER ÉS GONDOLAT
Balogh Jánossal beszélget Nádor Tamás

12

Kertész Ákos
Rekviem egy TV-csatornáért

13

OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András:
Jól kicsodálkoztam magam a kicsodákon

14

ÍRÓFAGGATÓ
Lengyel Lászlót
kérdte Nádra Valéria

15

HANGRÖGZÍTŐ

16

SIKERLISTA

17

KÖNYVAJÁNLÓ

23

MEGJELENT KÖNYVEK
2000. FEBRUÁR 11–24.

Megjelenik kéthetente • Ára: 144 Ft • Előfizetőknek: 120 Ft • Előfizetési díj: 2880 Ft egy évre • Kiadja: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • Szerkesztőség, hirdetésfelvétel, előfizetés: 1114 Budapest, Kanizsai u. 41. • Telefon/fax: 466-0703, telefon: 209-1875, 209-9140, 209-9141 • E-mail: konyvhet@dpg.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: Kiss József • Főszerkesztő-helyettes: Csokonai Attila • Lapmenedzser: Könyvű Judit és Orosz Csaba Gábor • Művészeti vezető: Szabó J. Judit • Szedés, tördelés: Recent Stúdió, Blasits Ildikó • Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. • Felelős vezető: Lendvai Lászlóné vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget • Terjeszti árusításban: a HÍRKER Rt., az NH Rt., a Bibliofil Kft., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt.

Sári László

A Himalája arca

Utazás egy tibeti kolostorba

3. rész

Kanam falu buddhista kolostora legalább 800 éves. Az is lehet azonban, hogy még ennél is több. A legendák 1000 évre teszik a korát. A történelmi Tibet területén valaha úgy nőttek a földből a kolostorok, mint a gombák. A falvaktól, városoktól kissé távolabb egész kolostorvárosok épültek, amelyekben olykor 6–8 ezer szerzetes is élt. A nagyobb, híresebb kolostorok alapításának évét följegyezték, vagy utólag meghatározták valahogyan, ha szükség volt rá, a kisebbek építésének ideje – úgy látszik – nem volt olyan fontos senkinek. A kanami kolostor a kisebbek közé tartozik ugyan, de nem igazán kicsi. Még a 19. században is több száz szerzetes otthona volt. Ma a kolostor hat épületének mindössze harminc lakója van, a laikusokkal, a szolgálókkal és a novícius gyerekekkel együtt. A novíciusok mindannyian Kanam faluban születtek, itt kezdték iskoláikat.

A kolostor hat épületének egyike, ahogy a faluban emlegetik, „a sárka tejű”, az apácák otthona. Már a történelmi Buddha idejében, a Krisztus előtti 5. században léteztek női kolostorok, maga Sákjamuni Buddha alapította őket, sőt ő maga írta elő a szerzetesi élet szabályait a női kolostorokban is. Eleinte nem nagyon lelkesedett a gondolatért, hogy nők is beléphessenek a rendbe, de megtiltani nem tudta. Ez a döntés nem fért volna össze a brahmanizmus kasztrendszerével szembeállított forradalmi buddhista gondolattal, az egyenlőség elvével. Kénytelen volt tehát apácakolostorokat építeni, lehetőleg azonban minél messzebb a férfi szerzetesek épületeitől. Igyekezett a szerzetesi élet szabályozásával is minél inkább elkülöníteni a nőket a férfaitól, hogy könnyebb legyen elkerülniük a kísértést. Ez mindannyiuk érdeke, nehogy az érzéki vágyak engedve lerombolják szellemi épülésüket, eredményeiket.

A kanami kolostor könyvtárában is megtalálhatók azok a tibeti könyvek, amelyekben részletesen olvashatunk arról, hogy Buddha milyen tulajdonságokat kíván meg a nőktől. Arra is kitér a leírás, hogy milyen viseletben szabad járniuk a vallásos világi és a szerzetesi rend-

hez tartozó nőknek. Buddha azt tanítja, hogy meztelenül járni helytelen és illetlen dolog, de könnyű vászonruhában sem illő nyilvánosság előtt megjelenni, mert a ruha finom szövése miatt a szerzetesek túl sokat láthatnak viselőjéből, s ez kizökkentheti őket nyugalmukból. Egy alkalommal – fürdőruhakészítés céljából – maga Buddha ajándékozott egy vég gyapotvásznat híveinek, amikor a fülébe jutott, hogy a szerzetesek és az apácák meztelenül fürdenek a folyóban és ott „illetlenségeket” követnek el. Azt is ezekből a szent könyvekből tudjuk, hogy később „az úszás gyakorlása közben elkövetett visszaélések megelőzésére hozott rendelet” értelmében a szerzeteseknek már tilos volt a nőt megérinteniük is. Sákjamuni Buddha bizony ennyire félt a nőktől, és ennyire féltette szerzeteit is. Ki tudja, talán ez a félelem tartotta vissza, hogy szülővárosában meglátogassa elhagyott családját, valamikori feleségét és fiát.

A szigorú szabály, hogy szerzetes nőt meg sem érithet, a tibeti buddhizmus legtöbb rendjében mára a szerelmi viszony tiltására korlátozódott, de vannak olyan tibeti rendek is, amelyek a szerzetesek házasságkötését is engedélyezik.

*

A kanami kolostor lakói a tibeti „erény rendhez”, tibetiül a *gelukpa* rendhez tartoznak. Az elnevezésből is sejthető, hogy ez a rend nem tartozik a házasságot engedélyezőkhöz. Kanamban tehát érvényben van a szerzetesi cölibátus. A *gelukpák* nemcsak erényesek, rendjük ötszáz éve az egyik legjobban szervezett lámaista rend. 1409-ben alapította a tibeti buddhizmus nagy reformátora, *Congkápa*, a tibeti Luther Márton, s száz év múlva már uralkodó renddé erősödött Tibetben. A többi irányzatot a hatalomért vívott harcban maga mögé utasítva 1642-től a mai napig ez a rend adja Tibet egyházi és világi vezetőjét, a *dalai lámát*. Erény rendi szerzetes tehát a mostani, a 14. dalai láma is, aki már negyven esztendeje Indiában él, alig 150 kilométerre innen Kanamtól. A médiából mindannyian jól ismerjük rokonszenves köz-

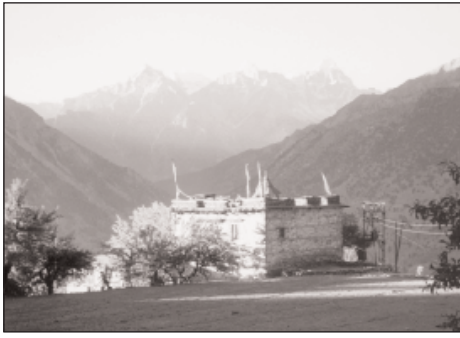
vetlenségét, Tibet és a tibeti buddhizmus népszerűségéhez nyugaton bizonyára ez is hozzájárult.

*

Őszentsége a dalai láma egy CD-felvételén azt mondja, hogy zeneszó mellett meditálni nagyon szórakoztató dolog. Ha valaki kipróbálja, egyszerre kerül közelebb kapcsolatba a buddhizmussal és a tibeti zenével. Lám, így kell népszerűsíteni a buddhizmust és a zenét. Egyébként, azt hiszem, senki nem jár rosszul egyikkel sem.

A kanami kolostor 19. századi jó híre a világban viszont nem a tibetieknek köszönhető, hanem egy magyar tudósnek, *Kőrösi Csoma Sándornak*. Csomáról csupa közhelyet tudunk. Még mielőtt közelebbről megismertük volna őt magát és bámulatos teljesítményét (a tibeti szótárt és szellemes beszámolóit a tibeti kultúráról), sokan már rá is untunk a nevére és a hozzá kapcsolódó kultuszra.

Csoma három évet töltött a kanami kolostorban 1827 és 1830 között. A kolostor egyik szűk cellájában végezte el a nagy munkát, de ha jól körülnézünk ebben a csodálatos völgyben, bizony azt kell mondanunk, hogy valószínűleg nem olyan óriási áldozatok árán, mint azt Csoma kortársai állították. Nem fagyoskodott, nem éhezett, nem volt magányos, számkivetett. Hála istennek, legalább nem szenvedett annyit a tudományért. Már maga Sákjamuni Buddha is elvetette az aszkézist, azt mondta, semmi szükség rá, sőt pokolra jut, aki ilyen praktikákkal akarja kikényszeríteni magának az istenségektől a jobb újrászületést. Csoma nyilván tudott erről is, de amúgy se lett volna bolond feleslegesen gyötörni magát. Meggyőződésem, hogy nem véletlenül választotta a kanami kolostor édeni környezetét hároméves munkájának színhelyéül. Igaz, könyvtárában megvolt a tibeti buddhista irodalom alapműve, a 325 kötetes kánon, de az máshol sem volt ritkaság. Kanam kellemes klímájú hely, azt mondják a helybéliek, hogy télen sincs hideg, csak éjszaka megy a hőmérő 1–2 fokkal nulla alá. Ősztől tavaszig napközben 20–25 fokos meleg van. Megterem a gyümölcs, a szőlő, a zöldség, a falu hindu és buddhista lakossága készséges, barátságos, vendégszerető. Mind a mai napig ilyenek. Am ennél is több, szerintem, amit a Csoma cellájának ablakából elénk táruló látvány nyújt a kolostor lakójának. A Himalája arca. A falu alatt a mélységben folyó, fölötte havas csúcs, tündöklő napsütés, csodás ég, mérhetetlen messzeség. Csend, nyugalom mindenfelé. Az ember itt nem is az Isten lábát fogja, hanem ül az Isten tenyerén. Jobb dolga nem lehet

A kanami kolostor könyvtárépülete

sehol. Csoma pedig mindehhez maga választotta a munkát, mely majd hírt, dicsőséget hoz neki.

Sokkal szívesebben hiszem, hogy ez a nagy tudós derűs, boldog, normális ember volt, semmint hős, aki beleroppant az erőlködésbe. Vagy mártír, áldozat, aminek sokan mások látják.

*

Van a Nyugat-Himalájában egy völgy, amelyet lakói Boldog-völgynek neveztek el. Nincs túl messze innen, abban a völgyben is tibetiek élnek, szép új templomuk van, és olyan a hozzá tartozó kolostorépület, mint egy jobb szálloda. A kanami völgy, bár szegényebb, de olyan csodás, és olyan nyugalomban, békeségben élnek itt az emberek, hogy százszor inkább megérdemelné a Boldog-völgy nevet, mint bármely másik a világon.

A falu előljárói (barátságos, jó kedélyű öregekből álló tanács) ügyesen szervezik az életet Kanamban. Megragadják az édeni környezetet, a kellemes éghajlat lehetőségeit. Gyümölcsöt termesztenek, leginkább almát, annyit, hogy bőven jut belőle eladásra is. Közös termelnek gabonát, krumplit, a családok pedig zöldséget, és a legtöbb háznál tartanak állatot is. A ház körüli munkákhoz többnyire maguk készítik a szükséges eszközöket, szerszámokat kalapálnak, kosarat fonnak, de maguk szövik a vásznat és varrják ruháikat is. A földeken az asszonyok végzik a legtöbb munkát, a férfiak ott csak a nehezét, például a szántást vállalják. Furcsa, hogy amíg az asszonyok kint dolgoznak, addig a férfiak otthon ülnek és szorgalmasan fonnak, szőnek. Kiülnek a ház lapos tetejére, megfonják, kikészítik a gyapjúszálakat, majd bent a fészerben a kész gyapjúfonalból vastag, meleg takarókat, kendőket szőnek.

A tibetiek hosszú köpenyt varrnak, a derekukon egy erős, fonott gyapjúkötéllel többször körbetekerik, majd megkötik. A kötél fölött bő öblöt hagynak, ide rámulják be azokat a tárgyakat, csészét, imamalmot, ételmezt, amelyekre jártukban-keltükben szükségük lehet. Ha zsá-

kot, tarisznyát használnának, bizony igencsak megnehezítenék a közlekedésüket még a meredek falusi utcákon is. Hát még a sziklás, törmelékenyes hegyoldalokon. Hogy könnyen járjanak a nehéz terepen, nem cipelhetnek a kezükben csomagot, mert akkor nem tudnának kapaszkodni és a karjukkal egyensúlyozni. Fent, a magasabb hegyekben, így öltöznek és így közlekednek a tibeti nomádok is, köpenyük öblében hatalmas darab szárított jakhúst raktározva, de elfér ott egy újszülött bárány vagy kecske is.

*

A boldog kanami völgy az állatok paradicsoma is. A Himalája állatvilága még ebben a magasságban is gazdag, megél errefelé az antilop, a számbárszarvas, a medve, a tigris, bár az utóbbit Indiában az orvvadászok már csaknem teljesen kikapusztították.

A hegyekben viszonylag több a párduc, ezek lakott helyek közelébe merészkedve, főleg a faluszéli kutyákat rabolják el. Az embert nem bántják. Az ember sem bántja őket, pedig szívesen bosszút állnának eltűnt kutyáikért a dühösen panaszkodó falusiak. Pompás madarak élnek ezen a tájon, még feltűnik a papagáj is, de főleg a himalájai hegyi kakas, a páva, a talpastyúk és millióféle kisebb madár.

A házaknál legnépszerűbb a jak. Ez a hatalmas, erős, hosszú szőrű állat, a hegyvidék legnagyobb áldása. Biztonságosan közlekedik a sziklás hegygerinceken is, jó teherhordó és annyira igénytelen, hogy ötezer méter felett is megél, beéri az ott termő száraz kóróval. Szőre, bőre, húsa mind jól hasznosítható. Itt Kanamban és lejjebb többnyire nem a sötét szőrű, bivalyra emlékeztető jakot tartják, hanem szép színeseket. Legszebb talán a barna-fehér foltos, de van hófehér is. Ha az ember hosszan elnézi ezt a különös állatot, akárcsak szabadon legelelve is, lehetetlen, hogy ne gondoljon arra, ennek a jámbor óriásnak a természetét bizonyára a himalájai kultúrák formálták. Mitől lenne különben ilyen csendes, szelíd, fegyelmezett? A lemondás élő szobra. Itt a Belső-Himalájában még a jakok is buddhisták.

*

A Himalája egyes vidékeit szinte teljesen megszállják a majmok. Többfajta majom él itt, a legszaporábbak a cercóf-félék. Komolytalan, játékos társaság, tulajdonképpen szeretni is lehetne őket, ha nem lennének annyira erőszakosak. Nemcsak a Himalájában, India más tájain, a városokban is temérdek majom él. Szemtelenül kikapkodják az emberek kezéből az enivalót, főleg a gyerekektől

Fent, a bal oldali szélső cellában dolgozott Kőrösi Csoma Sándor

lopják el ügyesen a banánt. A városi majmok a házakba is belopóznak, s összelopkodnak mindent, amit csak ehetőnek hisznek. Sőt, bűnöző majomcsapatok is járnak Új-Delhi gazdagabb utcáit, kopogtatnak a jobb házaknál, és ha senki nem nyit ajtót, vagy ablakot, betörnek és ellepik a lakást. Kinyitogatják a szekrényeket és kidobálják a ruhákat, felforgatnak mindent, hátha ételmezt találnak. Éjjel hivatalokba is betörnek, egy-egy ilyen eset után senki nem lepődik meg, ha azt mondják neki a tisztviselő, adja be még egyszer a kérvényét, mert itt jártak a majmok és eltűntettek minden írást. Olyan ez, mint valamiféle elemi csapás. Ahogy elviheti a vihar a tetőt, vagy előntheti a hivatalt az ár, úgy jelennek meg néha a majmok, s teszik lehetetlenné a munkát. A majmok látogatása olykor meghatározó része a hivatalok ügyvitelének.

Túlzás lenne azt állítani, hogy ezért senki nem haragszik rájuk, de őket is meg lehet érteni. Szegény állatokat, főleg a városokban, az éhség viszi bűnbe. A szelídebbek, vagy inkább félnépebbek, nem törnek be sehová, viszont az utcákon, parkokban kéregetnek, követelőznek. Ha az ember nem ad nekik, azért haragszanak, ha ad, akkor azért, hogy miért nem ad többet. Vicso-rognak, dühöngenek.

Ha Indiában valaki hosszú bottal jár, akkor vagy rendőr, vagy majmok közelében lakik. Ezzel a bottal zavarja el őket, ahogy máshol a kóbor kutyákat. A kutyák ijesztgetésére egyébként Indiában semmi szükség, a kóbor kutyák is tiszteltudóak, de az is lehet, hogy csak gyávák. Vagy tudják, hogy ebben a kultúrában ember és állat között csak fokozati különbség van, jobb tehát ha kölcsönösen megtűrjük, elviseljük egymást. Ez a szabály. A majmok azonban nem ismerik ezt a szabályt, vagy nem ismerik el a fokozati különbséget az ember és a majom között. Az ember „kasztjába” sorolják magukat, s az ember bizony megtámadja néha a másikat, s elveszi a tulajdonát. A majmok látják ezt, a rokonságunkról meg lehet, hogy olvastak valahol.

(Következő számunkban folytatjuk)

Keménytáblás és CD-s kor

■ Jómagam is elérzékenyülve gratulálok a szép jubileumhoz, hiszen együtt nőttem föl a kiadóval, amelynek jogelődjét, az Ifjúsági Könyvkiadót 1950-ben alapították. – Cs. Tóth János vezérigazgatóval, művészeti íróval beszélgetünk (nosztalgiazunk?).

– Ön három évvel ezelőtt vette át a kiadó vezetését. Milyen eredményekről tud most beszámolni?

– 1999-ben jó évet zártunk. 61 könyvet jelentettünk meg. *Zsiráf könyvek* címmel kedves, kézbe simuló könyvekből álló sorozatot indítottunk be. Ebben jelent meg Fekete István, Csí, Janikovszky Éva *Cvikkedli*, Csá, Janikovszky Éva *Osváth Erzsébet A meglepetés* valamint Gárdonyi *A két paradicsom* című kötete. Az olvasás megtanítása és megszerettetése a cél ezekkel a 30–50 oldal terjedelmű és kb. 500 Ft-ba kerülő kötetekkel. Külföldi alkotók műveit is kiadjuk, de elsősorban a hazai írókat szeretnénk népszerűsíteni.

A Frankfurti Könyvvásáron a kiadónkat képviselő *Janikovszky Évának* óriási sikere volt.

Most az Ünnepi Könyvhétre is előrukkolunk egy új Janikovszky-könyvvel: munkásságának kedvelői az *Ájlárjú* című kötetben összegyűjtött írásait olvashatják.

– *A magáncégként tevékenykedő kiadónak talán könnyebb igényesnek lennie, mint „állami” korában, amikor nem valós igényekhez kellett alkalmazkodni...*

– Értékekre neveljük a gyereket, ezért kell könyveinknek formailag is azokat a jegeket hozdozniuk, amelyek kiadónkra jellemzőek. Azt az újítást vezettük be, hogy az eddig kartonált kivitelű klasszikus kiadványainkat keménytáblás fedőlappal jelentetjük meg. A vásárlók, gyerekek és felnőttek jobban szeretik, és alig drágábbak ettől a könyvek.

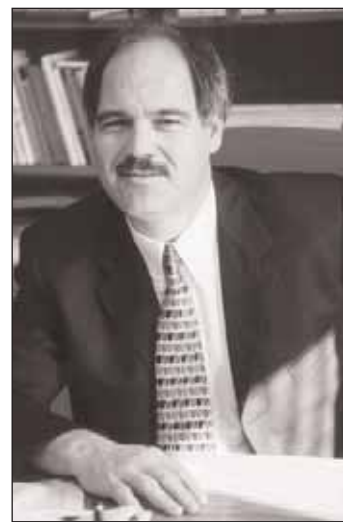
– *Kíváncsi vagyok, marad-e a Móra Kiadó a hagyományos úton, vagy kipróbálja a modern technika adta lehetőségeket?*

– Nagyon erős konkurencia az elektronikus média, és a fejlődésnek nem lehet megállni parancsolni, mégis azt gondo-

lom, a könyv – mindig megmarad. A pedagógusok is érzik, mennyire fontos, hogy az elektronikus szórakoztatás mellett könyv is kerüljön a gyerekek kezébe. De a prognózist ismerve mi is nyitunk: az olvasás megszerettetésében segítségünkre lehet a számítógép. Manapság sok gyerek még nem tud olvasni, de a számítógépet már tudja kezelni. Ezért az *Ablak – Zsiráfot* CD-n is kiadtuk, és hamarosan a *Gögös Gúnár* Gedeon és a *Mosó* Masha mosodája is megjelenhet a képernyőn.

– *Hogyan ünnepelnek?*

– Mindenekelőtt ötvenöt könyv kiadásával – ez nagyjából az egyévi könyvtermésünk. Csak néhány példát említek: *Delfin 2000* címmel fiúknak indítunk új sorozatot. Folytatjuk Gaby Schuster háromkötetes *Sissi*-életrajzát, felfrissítjük a *Regék és mondák* sorozatot. Újra megjelentetjük Móra *Kincskereső kisködmön* valamint *Zengő ABC* című művét, a Kästner-regényeknek, *A két Lottinak*, *A repülő osztálynak* is mindig van keletje. Az évforduló tiszteletére rendezvénysorozatot tervezünk. A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon az IB-BY-vel (a Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsával) kö-

zösen konferenciát rendezünk a gyermekirodalomról. Országos mesemondóversenyt, képzőművészeti kiállítást tervezünk. Ősszel beindul a *Móra Ferenc Gyermekszínház* is. Úgy hiszem, pótolni tudjuk majd az Arany János Színház megszűnése okozta hiányt. Csiszár Imre művészeti vezető személye garantálja majd, hogy a Merlin Színházban, amely befogad bennünket és közreműködik az új, interaktív felfogású színházi produkciók létrehozásában, gyerekek és felnőttek egyaránt élvezetes előadásoknak lesznek a részesei.

Csokomai Attila

Azt írja az újság ...

King úr ír

■ Február elején osztották ki Angliában az elmúlt év legkiemelkedőbb teljesítményeit honoráló könyves díjakat. Az 1999-es év szerzője J. K. Rowling, a népszerű *Harry Potter* könyvek írója lett. A tavalyi év könyve *Sir Alex Ferguson Managing My Life* című életrajzi regénye. A Manchester United mesterének könyve ez idáig több mint 500 ezer példányban kelt el és 11 hétig vezette a *The Sunday Times* bestseller-listáját. Kiadója, a Hodder, augusztusban új fejezetekkel kiegészítve újra jelenteti a nagy sikerű könyvet. A legszebben kivitelezett könyv díját a *Phaidon Century* című nagyszabású albuma

kapta, míg az elmúlt év legjobb reklámkampánya *Thomas Harris Hannibal* című regényét támogatta – ezekről a könyvekről korábban e helyütt is hírt adtunk.

Az angol kultusztárca nagy erőfeszítéseket tesz, hogy a fiatalokat olvasásra csábítsa. Egyre több kisközlés hanyagolja el az olvasást és szabad idejében inkább fordul a számítógéphez és a televízióhoz, mint egy jó, izgalmas könyvhöz. Ennek a negatív tendenciának a megváltoztatására jött létre a Reading Is Fundamental („az olvasás alapvető”) program. Céljuk, hogy megszeressék az olvasást azoknak a gyerekekkel is, akiket otthon nem ösztönöz a szülői környezet automatikusan az olvasásra. Lehetőséget kínálnak számukra saját könyvtáruk alapjainak megteremtésé-

re is, a könyvkiadók támogatásával évente három könyvet teljesen ingyen kapnak a programban részt vevő tanulók. Szakemberek, pedagógusok segítik őket eligazodni a könyvek világában: nemcsak a könyvtár használatát tanítják meg nekik, hanem író-olvasó találkozókat is szerveznek a legnépszerűbb ifjúsági írók részvételével. Ez csupán az első lépés az olvasás élményének a megismeréséhez, azonban a gondos irányításnak és az ötleteknek köszönhetően a fiatalok nem érzik majd magukat elveszetteknek akkor sem, ha egy könyvesbolt kínálatából kell választaniuk. A könyv világnapjára készülve a kormány 50 ezer csomagot juttatott el a szigetországi iskolákba, amelyben 1 fontos vásárlási utalvány, az olvasást népszerűsítő poszte-

rek, matricák, valamint érdekes, a világnap iskolai rendezvényeit segítő ötleteket tartalmazó füzet található.

Jó hír *Stephen King* olvasóinak, a népszerű rémregény-író három új könyv megjelentetésére tett ígéretet egy angol és egy amerikai kiadónak. Amikor tavaly autóbalesetet szenvedett King, kevesen gondolták, hogy képes lesz újra tollat ragadni. Most viszont a szerződés értelmében már 2001-ben megjelenhet új regénye, amelynek angol címe már ismert: *From a Buick Eight*. Ezt még egy regény, valamint egy novelláskötet követi majd, remélhetőleg a már korábban megszokott „rém” érdekes stílusban.

(*A The Bookseller* 2000. januári és februári számaiból.)

pompor

A rejtélyes Jadviga

A díjazott szerepről beszél

Tóth Ildikó

■ Az idei filmszemlén Tóth Ildikó nyerte el a legjobb nő alakításért járó díjat a Jadviga-szerepért. Először is arra voltam kíváncsi, hogy a művésznő mikor találkozott a már könyvként is oly sikeres történettel.

– Závada regényének megjelenése idején társasággal jártam Lupa-szigeten – meséli Tóth Ildikó –, s a barátnőmet nem lehetett kicsalogni a házból, mert egy könyvet olvastam. Kölcsönadta nekem a kötetet, s akkor én voltam az, aki nem mozdult ki a szobából. Ez az olvasmány a *Jadviga párnája* volt.

nája volt. Amikor tavaly megkaptam a szerepet, a forgatókönyv mellett különböző dramaturgiai szempontok alapján újra meg újra elolvastam a könyvet.

– *Hogyan kell valamit dramaturgiai szempontok szerint olvasni?*

– Próbáltam csak Jadviga naplórészleteit átnézni, aztán csak a háború körüli időszakra vonatkozó utalásokat, máskor pedig Jadviga életének „fejezetit” vettem sorra, ezekről azt is végigböngésztem, amit Ond írt.

– *Nebéz volt Jadvigát játszani?*

– Úgy érzem, nem volt könnyű. Jadvigában engem az fogott meg, hogy bizonyos döntésképtelenség miként válhat sorsává az embernek. Jadviga nem tudott választani két szerelem, két ember közül, egyik kapcsolatából sem tudott kilépni. Sőt, úgy érzem, hogy Ond halála után egy kicsit Jadviga is meghalt. Első pillantásra látszólag könnyű véleményt alkotni a női főszereplőről. De minél többször olvastam el a könyvet, alakja annál megfoghatóbban lett. Talán a regény szerkezetéből is következik ez, mert amíg Ond feljegzéseit erős érzelmek indukálják, addig Jadviga naplórészletei évtizedekkel az események után születtek, lehetőséget adva bizonyos önsorkutatásra is.

– *Számított rá, hogy ilyen sikert arat a filmszemlén?*

– Tudtuk, hogy mivel sikeres könyv az alapanyaga, mindenképpen megoszlanak majd róla a vélemények, de reménykedtünk benne, hogy azok is, akik ismerik az eredetit és azok is, akik nem, szeretettel tudják fogadni filmen a *Jadviga párnáját*.

m. zs.

Tájba költött lélek

■ „A kertek mindig vágyképek, egy óhajtott világ megidézései, de ugyanakkor a legelső kert, a Paradicsom rekonstrukciója is. A Paradicsom képe azonban a történelem során folyton változott, kibővült a külső természettel és a belső, az emberi természettel kapcsolatos újabb tapasztalatokkal, koronként változó meghatározásokkal, és a teremtés egyetemes rendjének modelljeként szerzett mindig újból érvényt magának” – kezdi 1989-ben megjelent tájkertkönyvét (*Der Landschaftsgarten*) Adrian von Buttlar. A gondolatgazdag és gyönyörűen illusztrált mű most a *Balassi Kiadó* jóvoltából (Havas Lujza filozofikus-poétikusan pontos fordításában) magyarul is olvashatóvá lett. Egyben, amolyan intellektuális hívóírként, megteremté válaszművét is: Galavics Géának a magyarországi angolkeretek bemutató kismonográfiáját, mely szintén szép ábrákkal ékes (a legbeszédesebb *A hotkóci kert látképei*, 1802 – Rombauer János olajfestménye). *A klasszicizmus és a romantika kertművészete* alcímű első rész a lokális elv szerint

(Anglia, Franciaország és Németország pásztázása után Kelet-Európát, majd a kontinens középső, déli és északi részét, végezetül Amerikát is bemutatva) érvényesíti kerteóriáját, a második, a magyar rész a szentimentális tájképi kert állítja a középpontba, hogy azután a perszonális, a portretizáló haladást válassza, híres kerttervezők, kertálmodók ténykedéséhez rendelve hozzá az élő természet anyagából létrehozott produktumokat: például Hédervár, Kismarton, Alcsút, a Margit-sziget kertjeit. Von Buttlar az egyes országok, területek kert-körképeibe „rejtje el” kutatásainak, kertbölcseletének legfontosabb témáit: a kert mint színpad, a kert mint kép kérdését, *Az utópia kertjei* és a *Sziklakertek és remetelakok* című fejezeteket. Konklúzióját *A tájkert – élő műalkotás* című fejezetcím-szlogen is tartalmazza. Galavics – a „kettős-könyv” keletkezéstörténete által diktált tudósi kollegialitásból is – továbbfűzi a gondolat-szálakat, sőt egyiket-másikat, tekintettel a specifikus magyarországi állapotokra és fejlődésre, erősebbé is sodorja (*A kert*

mint az emlékezés színtere, Romkultusz és a gótika felfedezése).

Az említett eszme- és művészettörténeti korszakokból, terminusokból kitűnhet, hogy ebben a kötetben a nagy vesztes a barokk kert, általában is a barokk művészet, s annak egész ideológiája. Szabadságszerető – s a túlzó pompára már nehezebben dobbanó – szívünk nem sajnul bele a barokk kertidea hervadásába, vereségébe, de persze készülhet (készült is) olyan nagytanulmány, amely a monumentális, dús cifrázottság kertjeit nem marasztalja el az „ízléstelenség” vétkében, s a *Gartenkunst* e periódusát nem a szembeszegülés, meghaladás, hanem az önérték aspektusából tárgyalja.

Remélhetőleg egyértelmű e recenzió olvasója számára, hogy a jelen kötet könyvtárgyként is különleges. A két részkönyvet két külön belső címlap fedi, mindkettőnek saját indító tartalomjegyzéke van. Egyikhez is, másikhoz is tartozik külön *Személynévmutató* és *Helynévmutató* (mivel az áttefedések száma csekély, összesített mutató híján sem nehéz mondjuk Étienne Louis Boulée-ról tájékozódni). Az Adrian von Buttlar és Galavics Géa művét is külön oldalszá-

mozó, szép formájú munka tehát két könyv – egy kötetben. (A *Szakkifejezések* magyarázata látszólag csak a másodiknak a szellemi tulajdona, de az első rész értelmezésében is jó segítség.)

Noha a kert-gondolat – a természetbe átplántált lélek, a filozófiai tartalmakat hordozó esztétikum szférája – önmagában is sokágú, soklevelű képződmény, a vetületei sem kevésbé érdekesek. Rengeteg kultúratörténeti fénysugár cikázik e lapokon, a kertművészet más művészeti ágakat is szólásra bír: az irodalmat, a festészetet, a szobrászatot, a zenét, a színházat, s a politika is kikanyarítja a maga részét a kertből (jellemző adalék, hogy a hosszú időre börtönbe zárt Kazinczy Ferenc a szabad kinti világ jelképeként tekintette a kertet, s levélben arra kérte családját: méressék föl és rajzolják le neki a kertjét. Mikor brünni börtönébe szállították, elérte őreinél, hogy útközben két angolkeretet is megnézhesen). A kert nem csupán „óhajtott világ”: a maga módján világegész is.

(–ás)

*Adrian von Buttlar:
Az angolkeret – Galavics Géa:
Magyarországi angolkeretek,
Balassi, 2000 Ft*

A gépészmérnök és a fotó

Hobbiból lett könyvkiadó

■ Zsúfoltságában is – vagy talán éppen azért – otthonos lakásba vezet be Horváth Győző Ferenc és felesége. Az ablakok a filmgyár épületére néznek. Az egyik szobát öreg zongora uralja. A falakat borító polok roskadoznak a könyvektől, többnyire fényképezéstörténeti művektől. A régi fotóapparátok sorakoznak legfelül. Az antik darabok számát egy, az 1940–50-es évekből származó telefonkészülék szaporítja.

– Ez már csak töredéke a hajdani gyűjteménynek, amelyet a hetvenes évek közepén alapoztam meg – válaszul kíváncsi pillantásomra Horváth Győző. – A legtöbb ritka fényképezőgépből egy kis mellékes lett: nyugdíjkiegészítés. Hiába van a vállalkozásunk, Magyarországon a könyvkiadásból sem lehet megélni, csak akkor, ha valaki leföli az állami támogatásokat. Nekünk azonban minden próbálkozásunk ellenére sem sikerült bekerülnünk ebbe a körbe.

Vendéglátóim ketten alkotják a HOGYF EDITIÓ-t. Vajmi kevés szakmai tapasztalattal vágta bele a cégalapításba nyolc esztendővel ezelőtt. A történet a fényképezéshez kapcsolódik, de ma az általuk gondozott pár magyar nyelvű és a közreműködésükkel forgalmazott kéttucatnyi német nyelvű fotókönyvön kívül a háztáji állattartással és növénytermesztéssel foglalkozók számára kínálnak a gombatenyésztéstől a méhészkedésen át a sörfőzés témaköréig szakirodalmat, valamint orvostörténeti munkákat, melyek közül legutóbb Cesare Lombroso *Lángész és örökség* című, tudományosan meghaladott, ám historikus szempontból érdekes elméletet ismertető olvasmányos kötetet jelent meg. Térképeket is kibocsátottak s ezekhez kapcsolódva közzétették az első magyar útikönyvek egyikét, Szerelmey Miklós *Balaton* albumát.

Legújabb kiadványuk, a Horváth Győző Ferenc jegyezte *Fo-*

tómúlt című kötet megintcsak a régi hobbi, a fényképezészet jégében fogant.

– Gyermekkori szerelem ez – emlékezik vissza a szerző-kiadó. – Apró csalódással kezdődött a vonzalom. Bérmaajándékként ugyanis puskát szerettem volna kapni, de háborús idők jártak, és a szüleim nem pártolták ezt a kívánságomat. Kaptam egy viszonylag jó teljesítményű fényképezőgépet. Kezdetben pillantást is alig vettem rá. Amikor megbarátkoztam a fényképezéssel, a háborús események elsodorták ezt a masinát. Kölcsöngépeket használtam, míg nem sajátot vehettem a spórolt zsebpénzemből.

– Pestre kerültem egyetemre és 1956-ban diplomát szereztem, aminek a fényképezéshez semmi köze sem volt – folytatja. – A Budapesti Műszaki Egyetem gépészmérnöki karán végeztem járműtervezőként. Fényképezést soha sehol nem tanultam, legfőljebb fotóklub-tanfolyamokon. Akkoriban a Belgrád rakpart 17-ben Magyar Dolgozók Művész Fényképező Egyesülete néven működött a legjobb budapesti fotóklub. Eljártam a tanfolyamokra, előadásokra, kiállításokra. Közben cseberéltem a fényképezőgépet, mindig egy fokozattal jobbra. Mivel már akkor is az volt a véleményem, hogy fotóművész nem lesz valaki, hanem annak születik valami sajátos látásmóddal, rá kellett jönnöm, hogy én nem tartozom ebbe a kategóriába. Közepesen jó amatőrnek mondhatom magam.

Horváth Győző Ferenc állandóan böngészte a német nyelvű fotóirodalmat is. Közben főállású fejlesztési főmérnöként találmányt jegyzett: xerografikus fénymásológépet, amely gyakorlatilag a mai lézerprinter elvén működött, csak az exponálást nem lézersugár végezte. Foglalkozott a mai digitális képfeldolgozás egyik őseivel is. Mindezen újítások vezették el a

fotótechnikához, mert különféle filmekkel, speciális optikákkal kellett megismerkednie.

– Kezdő kameragyűjtőként ragyogó kiadványt találtam – meséli –, amelyből megtudtam, hogy létezik olyan német könyvkereskedő, aki fényképezőgépes irodalommal foglalkozik. Felkerestem Stuttgartban a Lindemanns Kiadónak a mostani tulajdonosát és vezetőjét, Götze urat, aki unokája a cég alapítójának. Akkor még semmiféle jogosítványom sem volt könyvkiadásra, de nagyon gyorsan megállapodtunk, hogy bizonyos köteteket Götze úr megrendelésére reprint kiadásban kinyomtatatok Magyarországon. Az elkészült könyveket kezdetben a Novotrade segítségével exportáltuk, mígnem 1992-ben megalapítottuk ezt az editiót. Magam az ősnymtatvány jelentésű Inculábulum nevet szerettem volna adni a cégnek, de hamarosan kiderült, ennek nem közkeletű az értelme. Hazánkban még mindig olcsóbb volt a nyomtatás, mint például a németeknél. Némi nyereségre így mi is szert tehetünk. A kis keresményekből tudtam megfinanszírozni a magyar nyelvű fotókönyveinket, például azt az álhasonmás kiadást, amely Talbot munkásságát mutatja be, akinek végül is a mai, papírsokszorosítású fényképet köszönhetjük, mert Daguerre rézlemezre készült fotói egyszerűek és megismételhetetlenek voltak. A Talbot-könyv számos szubjektív elemet tartalmaz, emiatt mertem én is személyes elemeket belevinni a saját könyvembe.

Gazdagon illusztrált fotótörténet ez a bőrből kötött munka a fényképezőgép, a fénykép és a fotóirodalom témakörében. Ami részint terjedelmi okokból, részint a nehéz megítélés végett kimaradt belőle, az a fotóművészet történetjének felvázolása.

– Ez persze nem tankönyv – mondja a szerző. – Gyűjtőknek szántam elsősorban, mert az ő számukra eddig nem készült érdemleges kiadvány. Azok, akik módszeresen és megfelelő gyakorisággal vásárolnak kamerát, az árverésen részt vevők

számából következtetve kétszáz–kétszázötvenen lehetnek. Mindezek ellenére úgy vélem, hogy aki tisztában van a fényképezés alapfogalmaival és a legkisebb mértékben is érdeklődik a részletek iránt, az örömmel forgathatja ezt a kiadványt. Ezért hétszázötven számozott példányban jelentettük meg a *Fotómúltat*.

A szerző a kezdetektől az 1940–50-es évekig követi nyomon a fotózás történetét. Szerinte ebben a periódusban keletkeztek a legváltozatosabb, legérdekesebb alkotások mind az optika, mind a fotokémia területén. Aki e kötetnél is részletesebb felvilágosításra vágyik, minden tárgykörnél megtalálja az utalást a bővebb szakirodalomra. A könyv a hazai fotográfiát kihagyja vizsgálódásai köréből, ám a klasszikus eljárások illusztrációs anyagát hivatásos magyar fotósok képeiből válogatta össze.

A fotózással kapcsolatos könyvek éppen szűk olvasóközönségük miatt borsos árúak, Horváth Győző Ferenc összeállítása sem kivétel ez alól. A szerző ezért igyekszik kedvezményt adni a hivatásos fotósoknak, azoknak, akiknek leginkább szükségük lehet a kötetben foglalt szakmai ismeretekre.

Kiadói terveivel kapcsolatban elmondta Horváth Győző, hogy egészségi okokból, sajnos, eltanácsolták mindenféle fizikai megterheléstől és a nagyobb megrázkódtatással járó szellemi feladatoktól is, ezért felhagynak a magyar nyelvű könyvkiadással. De nem a magyar fényképezészt történetjének nyomon követésével! Már egy ideje riadtan figyelte beszélgetőpartnerem, hogy az orosz fotótörténetet egy francia szerző állította össze, a németet japánok, a kínaiakét angolok írták meg. Összeszövetkezett hát a Magyar Fotóművészek Szövetségéből Fehér Zoltánnal, valamint Németországban Götze úrral s hamarosan megjelentetik a magyar fotótechnika történetét. Fájdalom, ez a munka, mivel sem szponzort, sem kulturális támogatást nem lehetett szerezni hozzá, csak németül és angolul fog napvilágot látni.

M. Zs.

Színházi esték

A rózsák hallgatnak

Rejtély, titok, homály, bizonytalanság és megoldatlanság: e szavak csak részben szinonimái egymásnak. Makk Károly (film)rendező, aki a *Játékszínben* a közönség elé tárta *A Manderley-ház asszonya* című bűnügyi játékot, nem számolt azzal, hogy az Ügy: a „nagy krimi” nem nyelheti el a saját összetevőit, építőelemeit. Az érdekesítő tisztázatlansághoz, a bűn (és bűnhődés) rébuszához az egyes „képkockák” tiszta, éles rajzolata kell, még olyan sekélyes és többszörösen átgyúrt adaptációban is, mint amilyen az Alfred Hitchcocknak többször is alapanyagot szállító Daphne Du Maurier munkája (az angol író egyébként élete utolsó évtizedében, 1981-ben kiadta a *Jegyzetek Rebecca-hoz és más emlékiratok* című kötetét. A női név – az eredeti könyvcím – jelzi, hogy Mr. de Winter első felesége, a rémes és különös körülmények közepette elhunyt Rebecca „a Manderley-ház asszonya” – de a történet épp abból bomlik ki, hogy ezt a pozíciót, rangot az új, ifjú hitves is kivívja, s akkor még nem is beszélünk a házvezetőnő, Mrs. Danvers „szellemalkjáról”, arról a rögeszméjéről, hogy neki csak egy úrnője volt, van és lesz...)

Miként távozott az életből a nem épp erkölcséről híres első Mrs. de Winter? Kell-e valakinek bűnhődnie, s ha igen, kinek? Bujkál némi feszültség a minden irodalmi értéket nélkülöző színi lektúrban, ám mert a rendezés elfelejt bizonyos jellemeket és figurális viszonylatokat tisztázni, mérsékelt érdeklődés követi az eseményeket. Mit tud és kinek a pártján áll Frank, a titkár? Miért látogatja egy félvilági fickó a házvezetőnőt? A végső és mindent eldöntő telefonbeszélgetéskor hazudik-e a nyomozás vezetője, vagy sem? Ezek az összefüggéseiből kiszakított, megválaszolatlan kérdések nem talányossá, hanem sok vonatkozás-

ban közömbössé teszik a *Manderley*... krimi-rejtélyét. Székely László tágasra komponált, hangsúlyosan „vagy-vagy”-os (fekete-fehér) díszlete, Dóry Virág pompásan karakterizáló jelmezei így inkább bábokat, mintsem valódi alakokat szolgálnak. A meghökkentően atmoszférátlan jelmez-bál-képben remek Kállai Ferenc „nagymacska” maskarája. Az állat hosszú farkát buzgón lengető Kállai és a fiatalabb évjáratú nejét („Csak a farkán egy órát dolgoztam!”) megformáló Sára Bernadett az est legjobb kettősével pezsdítik a látottakat.

Bástit Julit – talán épp az 1940-es Hitchcock-film hatására – vérszenen jelképesre, „halalosra” öltöztették, játékmódját a taktikus gonoszság és bosszúállás helyett az átlátszó örület felé mozdították. A színész nő néha e kevésbé szerencsés idoból is kivillantja a lesújtott embert. Balázsovits Edit eleinte alulstilizálja, *műkedveli* az új feleséget – annál szembetűnőbb, hogy az „érett” nőt már képes birtokba venni, a szerepén rutinosan átkerekező Rátóti Zoltán oldalán. Tóth Sándor Frankje igazi angol, nem látszik rajta semmi, az sem, aminek kellene (mert valaminek csak kellene, különben mire találták ki a szerepet). Bubik István jól megcsinál, a végére még szereppé is avat egy iszákost. A Frith komornyikot játszó Keres Emiltől valószínűleg Csehov öreg Firsze is kitelne. Koltai János detektív-ezredese úgy old, hogy hurkol.

Makk Károlyt, meglehet, ez a szerény „nagy egész”, a mű nemigen érdekelte. Ha egy részlethez volt kedve, ötlete, azt pompásan kidolgozta. A nőansznyi játékokat, a rózsákat bőven termő Manderley-kert virágainak szín- és jelbeszédét, a parányi mozdulatokat, ahogy egyik alak *segítve gátolja* a másikat. Ha egy részlethez nem volt kedve, azon zavartalanul túl adott. Például: az új asszonynak – aki amúgy is az imént törtéte össze a régítől maradt érdekes keleti porcelánszobrocskát – szemet szúr Rebecca kedves alabástromvázája, melybe nem szabad virágot tenni. Nosza, el-

dugja a vázát – mivel az italospult alatt merő véletlenségből található egy formatervezett, a látvány fekete vonulatába pontosan beleillő, alkalmas doboz...

Ekként forgatja, rakosgatja az aligha épp neki kitalált darabot Makk Károly. Ha marad is bennünk kétség, olyan nagyon nem kell törnünk a fejünket utólag sem, mi történt bő két óra alatt. A teljes igazságot csak a százszámra őrt álló rózsák tudják. De ők hallgatásra vannak ítélve. (t-án)

Pillánk se rezdül

*Pianosoda-darab
a Várszínházban*

Ismerős a képlet: Van egy nagyon rendes család, minden a helyén. Aztán valamelyik szele-verdi, vagy járatlan jövevény kinyit egy szekrényt – és kidől belőle egy hulla. Vissza kéne szuszakolni, de nem megy, nem akar, jönnek a kérdések, magyarázatok, zavar, leleplezés. Kész a kalamajka. Nem is olyan rendes a család.

De melyik család az?

Hol nincs hulla a szekrényben?

Hol nincs közösség, amelyet épp nem az tart össze, hogy együtt ástak el egy hullát?

A csalafinta drámaírók régtől ismerik a „különös látogató” effektust (gondoljunk csak Pristley Váratlan vendégére, vagy a közelmúltból Kornis Mihály Kozma című darabjára): érkezik valaki és kiborítja az össznépi szennyest.

Ezzel a módszerrel él Giorgio Pianosa is *A család játékaiban*. (Tavaly Kecskeméten Mert a mamának így jó címmel adták szintén Pozsgai Zsolt fordításában). A Giannutri családban havonta gyászvacsorát tartanak az elhunyt legifjabb gyermek emlékére. Ámde betoppan egy fura alak – és a mama elvárásai szerint celebrált étkezés kibillen megszokott menetéből. Kiderül, hogy a halott él, csak vándorszínésznek állt, a nagyhangú fivér nem nagyhangú, hanem autóversenyző, hanem temetkezési vállalkozó. A báty sem kato-

nai ügyész, hanem postás, a képviselő meny sem más, mint állatgondozó, az inas kéjgyilkos, a szobalány transzvesztita, az apácájelölt hugicának kilenc gyereke dekkol Svájcban és – mit tagadjuk – a mama... táncosnő volt, nem Sanghájban, de Nápolyban a megszállás idején.

Már ebből az ismertetőből is kitetszik, hogy Pianosa nem realista társadalombírálatra használja a leleplezés alkalmát, hanem bemutatja: mindenkinek van titka, egész az abszurditásig. Ha merész társadalomkritikus lenne, akkor a nagybácsiról kiderülne, hogy üzemi szatír, a képviselőről, hogy telekspekuláns, a miniszterről pedig legalább az, hogy az árvák könynyéből üzemelteti a főtéri szökőkutat. Pianosa azonban megmarad a szoros családon belül, s még utalásszerűen sem akar társadalombírálatot gyakorolni. Evégből édes megértéssel a mama köré gyűl a család – értünk tettet, mi meg érted. Olyan aranyosak vagyunk együtt. Iglódi István hitt a szerzőnek, hagyta kiteljesedni a báj, még csak nem is súrolja a családi illúzió szétfoszlatását. Itten mindenki szeretve van. Ezért határozott úgy, hogy társadalmi darabként rendezi meg a szöveggönyvet, s ehhez tartotta magát még akkor is, amikor ennek a szöveggönyv elmentmond. (A mama egyetlen alkalommal sem vette észre pl., hogy Beatrice viselős.) Tagadhatatlanul van abban valami vonzó, hogy nem rikoltanak a színpadi megoldások, hogy Moór Marianna olyan varázslatosan szép mama, mint amelyet az úri viselkedés példaképp már rég láttunk. A baj csak az, hogy olyasmihhez hódít hozzá a színpadi példa, amit semmi okunk helyeselni. Küzdött ezzel a rendezés is, alig talál pontot, hogy végre befejezhesse az előadást.

A rendezésnek is van hullája a szekrényében: maga a nápolyi komédia. Előzőrög minden akciónál, nem lehet visszaszuszakolni, jogait követeli. Az elementáris komédiát nem lehet szalonvígjáték módjára előadni.

–kes

Könyvek filmen

A dolgok csalókák. Meg a szavak is. És a képek is. Úgy általában minden. Mert például azt mondom, kábítószer, mint ahogy erről szól a

Trainspotting

filmalkotás, és mindenki össze-
rezen. Van, aki arra a tizenéves
kisfiúra gondol, aki lehányta az
autóját, van, aki arra a sráca, akit
összevagdosta hozott be a
mentő a kórházba és le-föl ro-
hangászott, mert még pörgött a
speedtől. És eszünkbe jutnak a
filmek, és összeszorul a gyom-
runk, csak a mi gyerekünk soha
ne próbálja ki. Mert ... Mert mi-
ért is, és miért ne?

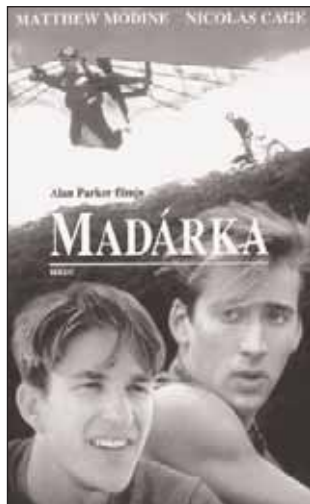
Különös közöny és érzékeny-
ség jön ebből a filmből. Ártatlan
tudatlanság, vállrándítás és
kőkemény naturalizmus. Iszony-
nyat és gúny, cinizmus, groteszk.
Meghal egy csecsemő, szép és
emberi érzelmek, aljas számítások,
hazugságok és kis híján gyilkosságok.
Rablás, bűn, fogadkozás, újra-
kezdés, boldogulás és így tovább a vég-
telenségig.

Passzivitás, állást nem foglalás.
Nem konvencionális, mert a megszokottal már nem lehet
hatni. Gondolom én a rendezővel
együtt, és gondolják azok is, akik
még rajongói ennek a filmnek. És a
rendező nem hagyta abba, görcső
alatt tartja ezeket az elveszett váro-
si fiúkat, amikor is fene nagy
eszükre hagyatkoztak, és túlél-
ték az életet. Mert ennél több
célja nincs ezeknek a drogos fi-
úknak sem. Nem vágnak öltö-
nyre, állásra, szombat esti sö-
rőzésre. Az is csak ugyanolyan
vegetálás, az sem visz sehova,
csak hiányzik belőle a mámor és
tovább tart.

Vannak szép szavak is, ame-
lyekről az élet finom dolgai jut-
nak eszünkbe. Ha azt halljuk,
hogy

Madárka

Akkor erdőre és rétre gondolunk,
szép időre és még valami roman-
tikusra. A legritkább esetben arra,
hogy valaki kibillent magából,
hogy valakit megviselt a háború,
hogy valakinek szétlőtték az arcát.
De mégis, Alan Parker enged-
di, hogy ez a szó félrevezessen
minket, mert felkarolta William
Wharton könyvét és egy borzal-
masan szép filmet készített
belőle. Zseniálisat, mint ahogy
előtte és utána is ilyenek sikerül-
tek neki, itt is a lélek mélységei-
ben turkál, itt is elevickélhetünk a
felszínen, az is eléggé megrázó,
de engedhetjük, hogy egészen a
zsigerekig hatoljanak a képek, és

akkor csodálkozunk azon, hogy
ezt az egészet túl lehet élni.

Ritkán adatik meg, hogy az
utolsó előtti pillanatban valaki
visszakérdezzen, hogy na, mi
van? Mert valaminek mindig
kell lenni, barátságnak, kintartás-
nak, reménynek, illúzióknak.

A film egyik csodája a fiatal,
csúnya, vézna, de remek Nico-
las Cage, aki a film nagyobbik
felét az arcát befedő kötéssel
játssza végig. Nem marad más,
mint a testjáték, drámaian
megy, botorkál, ül. Társa, Mat-
thew Modine, szép és kibillent.
Az ő esetében is a testjáték, he-
lyesebben a mindent kifejező
testtartás ráz meg és fel. Egyikük
– a Madárka – már ilyen kibil-
lent volt, rá csak tett egy lapát-
tal az élet és a – vietnami – há-
ború. Barátja, Al, amolyan ke-
mény külvárosi srác, philadel-
phiai. Róla hinni azt, hogy túl-

elő. Ő az, aki próbálja kirángatni
a barátját mélységes apátiájá-
ból, s érezzük, ha nem lesz ide-
je korán vége a filmnek, akkor ő
lesz az, aki összeroppan, aki fe-
lett beborul az ég, s már nincs
több madárcsicsergés.

Romantika, ez kell. Valami szép
romantikus film – hogy végre
fellélegezhessünk –, érzelmek-
kel, elvonatkoztatott hősökkel,
szép nőkkel, férfiakkal, akik

Pár-baj

–oznak majd a becsületükért.
Életre-halálra.

Hát ez a film, amelyik ezt a
csavaros címet kapta a keresz-
ségben, lazán a Body Shot hely-
ett, nos ez a film csak keretileg
romantikus. A veleje nagyon is
nem az.

Korfilm, tipikusan a mai éle-
térzésről szól, a mai huszonéve-
sek – kicsit becsúszva a sokáig
húszévesnek maradó harminc-
évesek – életérzéséről. Az életük
sínen van, lakás, ruha, kocsi, ál-
lás, jövőkép rendben. Hétvége-
ken buliznak, neki az életnek, a
nők a férfiaknak, a férfiak a
nőknek. Ital, tánc és miegymás.

Hát igen, a miegymás az, ami
a nagy gondot jelenti, mert a
kétszer négyből kétszer egyen
másként értelmezik a szexet.
Erőszak – így meséli el a lány az
éjjel történeteket. Provokáló volt
és izgató – emlékezik vissza a
rendőrségen tett vallatás során a
fiú. Kicsit közhelyes ez, hogy az
éremnek két oldala van, amitől
mégsem lesz az a film, az, hogy
az érme a film végeztével to-
vább pörög. Ugyanis egyfelől a
tét nagy, a fiú – ha bebizonyo-
sodik az erőszak –, negyven évet
kaphat. A lánynak igen vitatha-
tóak az esélyei, mert nem
mondható zárdaszűznek, és ez
az esküdtszék előtt nyomós el-
lenérv lehet.

De hol a romantika? A kétszer
négy kalandor közül ketten, úgy
tűnik, egymásra találnak. Ők
azok, akik egy kicsit komolyab-
ban látják az érzelmeket, ők
azok, akik most próbálkoznak
azzal, hogy bízzanak egymás-
ban. Nem könnyű, mert ez az
esemény, ez az erőszakstori

erősen bezavar, ráadásul nekik
jut osztályrészsül, hogy hivatalo-
san, jogilag védjék a barátnőjü-
ket – barátjukat. Nem érzelme-
sen, nem gügyögve, hanem lát-
va az összes buktatót és csapdát.

Ilyen hát a XXI. századi párbaj,
ami a testeket ért csapásokról
szól. Egyesek szerint 18 éven
aluliaknak tilos ezt a filmet meg-
nézni, szerintem meg kötelező
lenne. Az alsó határa viszont –
hogy honnan kötelező –, arra
nem merek gondolni.

Ha már belejöttünk abba,
hogy mindig az ellenkezőjét
higgyük, mint amit kellene, ak-
kor nem kevés a borzongás,
nem jut eszünkbe a

Szellem a házban

Megtépázott lelkünknek nem lesz
végső csapás ez – E. M. Foster re-
gényéből – a finom kis békebeli
film, ahol szép kosztümök, szen-
velgő, de kedves nők népesítik be
a videoszalagot. Érzelmek, csaló-
dások és remények adják vissza a
hitünket, megtapasztaljuk, hogy a
régen volt dolgok akár ma is meg-
történhetnének.

A szellem tehát itt nem olyan
szellem, ez egy békés vissza-
idéző, múltrajongó, kesernyész.
Drámák zajlanak, kapcsolatok
rendülnek meg, szinte úgy, mint
egy shakespeare-i királydráma-
ban. Hát kiderül, hogy azok a
régis szép idők ugyanolyan terhe-
sek voltak feszültségekkel, meg
nem értéssel, mint a maiak. Ak-
kor, mégis mit szeretnek benne
annyira az angolok, miért ez a
visszanyúlás? Mert a szeretet-
teliség vitathatatlan, mint ahogy
a tisztelet és olykor az ámulat is
fellelhető. Könyveljük és fogad-
juk el, hogy ez az ő szellemük,
mi pedig ringatózunk a hullá-
mokon.

Bagota /ity edt.

Helyreigazítás:

Arcpirulva kérek elnézést Da-
vid Lynch-től és Adrian Lyne-
től. Lapunk 3. számában ket-
tejük neve keveredett. A Loli-
ta című filmet – természetese-
sen – Adrian Lyne rendezte.

Balogh Jánossal

beszélget

Nádor Tamás

Bioszféra expedíció, Haldokló őserdők nyomában, Megsebzett bolygó: legismertebb művei, tévésorozatai jelzik a csapásirányt, amelyen a professzor hosszú élete során haladt. Nem sejtetik viszont a mikroszkóp felett eltöltött sokezernyi órát, sem a trópusokon gyalogló zoológus-ökológus lelkendező és kétségbeesett felismeréseit az akkor még jórészt ismeretlen, életadó, ám gyakran pusztulásra ítélt talajfaunán. Úgyzólván pályakezdése óta küldi a vészjeleket, s még ma is reméli, mielőtt késő lenne, felnyílik a szemünk. Amúgy legszívesebben egy szép, tiszta, délszaki naplementében várná az alkonyatot.

– Egykoron, majd' húsz éve a Mauritius szigetén valaha élt dodogalambok kihalásáról, a trópusok segélykiáltásáról és kedvenc pókjairól beszélgettünk. Hogy vannak most a pókok és a trópusok?

– Ugyanolyan jól és ugyanolyan rosszul, mint akkor. Jól vannak: szépek, érdekesek, rejtélyesek a megmaradt állatok, növények, s gondolom, nem csak a magamfélének mutatják az élet sokmilliónyi variánsát, a létezés csodáját. És nagyon rosszul vannak a trópusok, mert a régóta folyó pusztítás – őserdőirtás, talaj- és levegőszennyezés, ökoholokauszt – folytatódott: fosszilis állatok, kihalt növények sokasága tanúsítja ezt. Illetve a mohó emberiségnek rengeteg élőlényt „sikerült” kiirtania, mielőtt megismerhette volna. Tudatlanul, nem is sejtve, hogy melyikükre lenne elengedhetetlenül szüksége holnapjaiban. Tehát nem csupán az élet gyönyörűségeen elképesztő változatosságát csonkította meg, hanem a saját jövőjét is szürkítette, fennmaradási esélyeit csökkentette. S hogy mennyire védtelen a természet, mekkora felelőtlenségre ragadtatja a telhetetlen „aranyláz” az embert, azt a mi tisztai katasztrófánk is bizonyítja. Aki bolygónk harmóniáját kalandor módjára megbolygatja,

mindannyiunk vesztét okozhatja.

– A növekedés határait már jó ideje figyelmeztettek a tudósok. Am úgy tetszik, a bölcs kasszandrák szava sem számít. Annyi közismertté vált természeti tragédia ellenére, vajon mi okozza e vakságot, süketiséget?

– A kutató nem Nostradamus jóvendülésére, nem is a 2000. évvel kapcsolatos jóslatokra támaszkodik, hanem tényekre. Egy amerikai, nálunk is jól ismert kiadványsorozat esztendőnként elemzi a világ legfontosabb adatait. Az 1999-es kötet azt mutatja: fordulóponthoz jutottunk, hiszen a termelést jelző összes grafikon lefelé hajlik. Vagyis: elértük a felső határt, az eddigi módszerekkel hatmilliárd – és még több – embert eltartani, életben tartani már nem lehet. Úgy érzem, az úgynevezett kopernikuszi fordulat idején hibázta el az ember. Akkortól elbizakodottá vált, nem vette figyelembe, hogy a Föld alapvetően más, mint a többi bolygó, mert itt élet van, értelem van, gondolat van. És csak az utolsó harminc évben, a második kopernikuszi fordulattal kényszerült rádöbbenni – még az is, aki kizárólag materialista szemmel nézi világunkat –: a Földön a legmagasabbrendű mozgásforma, az élet mozgásformája működik, aki ezt

semmibe veszi, önnön létét fenyegeti. A gyökeresen megváltozott felfogást mi sem bizonyítja jobban, mint például az, hogy nemrég materialista tudósaink két csoportja Isten létéről vitatkozott tudományos akadémiánk folyóiratában. A papok bizonyára ámulva figyelték a disputát.

– Am ebből, gondolom, Ön szerint sem következik, hogy az Isten meghatározta rendben az emberre nem hárul felelősség...

– Épp az következik belőle, hogy az embernek föl kell ismernie: rossz útra tévedt az úgynevezett felvilágosodáskor. Végül odáig jutott, hogy mindent meg kell ismerni, mindent szét kell szedni. S ezen igyekezetében oly tökélyre fejlesztette magát, hogy eljutott az atom szerkezetéig, az atom-bombáig. Ugyanakkor az egésznek a szerkezetével, a holisztikus dolgokkal elfelejtett foglalkozni. A huszadik század emberének bűne ráadásul, hogy a lelki, erkölcsi kérdéseket is háttérbe szorította a maga vulgármaterializmusával. Talán furcsa, hogy mindezt épp egy ökológus mondja. Am a mi diszciplínánk – noha mindig az egészhez kíván közelíteni a részek megismerése révén – nem rest időnként elismerni: tudásunk itt elakadt. És akkor azt mondjuk: nem tudom. Vagy Istenhez fohászunk...

– Gondolom, Ön nem csupán arra utal, hogy aki az órát szétszedi, annak azt össze is kell tudni raknia, ha azt kívánja, hogy ketyegjen. Bizonyára arra is utal, hogy a legracionálisabb kutatónak sincs mindenre racionális oka, magyarázata.

– Sokra tartom Scitovsky Tibor Amerikában élő magyar közgazdász *Az örömtelen gazdaság* című könyvét. Legérdekesebb olvasmányaim egyike. A szerző mintegy mikroszkóp alá helyezi az öröm fogalmát. S megállapítja: az egyik legfontosabb gazdasági tényező lehet (lehet) az öröm. Hiszen minden másképp, jobban megy, ha örömmel műveljük. A mai ember viszont többnyire csak

hajszolja magát, és elfelejt örülni, nem hagy időt magának erre. Annak idején professzorom tanszéki munkára biztatott. S amikor udvariasan elmondtam, hogy inkább mást szeretnék, a kitűnő tudós elcsodálkozott, hogy eszerint nem akarok karriert befutni. Azt válaszoltam: inkább a trópusra mennék, s ott kutatnék. S amikor életem felől faggatott, meg arról, végül mire kívánnék jutni, valami olyasmit mondtam: ott a trópuson lenne jó egy szép naplementét látni. S aztán, már nem fiatalon – a szokásos húszkilós „túlélő”-hátizsákkal – csakugyan eljutottam a trópusokra.

– Ha már e hátizsákot említette: megítélése szerint ennyi gyilkos és önpusztító szorgoskodása ellenére az úgynevezett homo sapiensnek van-e esélye a túlélésre, a megmaradásra?

– Teljes értékrendváltásra lenne szükség, ám csak fokozatos gyógyulásra lehet számítani. Amikor a Szovjetunió összeomlott, szinte bizonyosra vettem, hogy a birodalom romjain ínség, vér, háború, maga a pokol következik. S ha voltak, vannak is ennek jelei, amikor orosz genetikusokkal találkoztam, és megkérdeztem, mivel foglalkoznak, ők azt felelték: túléléssel. És megtudtam: kísérleti parcelláikon krumplit, káposztát termesztnek, és így valahogy megmaradnak. Visszatértek hát ahhoz az önálló létformához, amelyben nagyszüleim Törökországban éltek. Ha az emberiség nem tanul, nincs más lehetőség: sok mindent előről kell kezdeni. Ahhoz a bizonyos túlélőcsomaghoz kell folyamodnia, amellyel magam is gyalogoltam a trópusokon. Remélhetőleg annyi szerencsével, mint én jártam Új-Kaledóniában, amikor nem lévén más szállásom, a helybeli meteorológus egy éjszakára befogadott. S hogy hátizsákos konzervkosztomon túljutottam, mint ha csak gondolataimban olvasott volna, a háziasszony bekopogtatott egy üveg hideg sörrel...

Bächer Iván: Vándorbab

A kötet alcíme: *Ennivaló történetek*, kettős értelmű, hiszen kiváló ételekről (is) szól, akár főzhetünk, süthetünk is utána, másrészt „ennivalóan” játékos, kedves, szórakoztató történetek gyűjteménye. Mégis a *Vándorbab* leginkább arról szól, hogy elkezdtünk öregedni. Míg fiatalok voltunk, nagy vállalkozókedvvel, hályogkóvacs módjára vetettük bele magunkat a gasztronómiai kalandokba és mire meg-

tanultuk, valójában mit és hogyan kell, addigra belefáradtunk az egészbe, esszük azt, ami ellen 20–30 évvel ezelőtt lázadoztunk. Arról is szól, hogy milyen kevés öröme van, és azt a keveset is nagyon meg kell becsülnünk, mert bármikor elveszíthetjük. Arról is szól, milyen jó bevallottan kispolgárnak lenni. Arról is szól, minden mennyire kiszámíthatatlan. Rossz kezdetnek nem biztos, hogy

rosszabb lesz a vége és fordítva. Arról is szól, hogy mennyire megragadható a pillanat, amelyikben ásatásunk kezdetét vette. Amint elmúltak nagyanyáink hosszú karácsonyi, húsvéti konyhai készülődései, félnapos vasárnapi ebédei, melyek már-már a vacsorába csúsztak, itt nő a nyomunkban egy kechupos, sült krumplis, hot dogos, hamburgeres, pizzás, kólás nemzedék. Bächer Iván alakjai kedves, szeretetre méltó emberek, jól ismerjük őket a szomszédból, a mun-

kahelyünkről, csetlenek-botlanak házasságból házasságba, vagy éppen magányba. Kisebb-nagyobb hibáikat az író finom iróniával megbocsátóan figyeli. A *Vándorbab* olyan, mint egy ravaszul fűszerezett pikáns saláta, bölc, szomorkás, röhögtető. Ajánlom mindenkinek, aki szeret főzőcskézni, s annak is, aki nem, hátha ebből kedvet kap. Vagy ha nem, az se baj.

N. V.

Göncöl Kiadó
225 oldal, 1200 Ft

Temetni jöttem Caesart, nem dicsérni, így kezdte volt Antonius, ki mint mondotta, nem oly ékes szavú és nagy tekintélyű férfiú, mint Brutus (például), ő csak egyszerű ember, afféle mezei polgár, aki éppen csak szerette a barátját, Caesart, s ezt nem tagadhatja le; tudták ezt Brutusék is, akik beszélni engedték a halott sebektől borított teste fölött, de hát a rossz, mit az ember tesz, túléli őt, a jó gyakorta sírba száll vele, és Caesar nagyra tört: ezt Brutus mondta, és Brutus biztonnal derék egy férfiú, ez a TV 3, ez meg veszteséget veszteségre halmozott, ezt az a megszállott tekintetű kospasz pofa mondta, a nyugati pénzember képviselője angolul a képernyőbe bele, és ez a gülüszemű külföldi biztonnal derék egy férfiú, és azt is mondta, hogy egy ilyen szegény és kicsi ország, mint Magyarország képtelen három kereskedelmi tévécsatornát eltartani, ami igazán meggyőző volt; miért, mit képes ez az ország eltartani, a saját közszolgálati csatornáját nem képes eltartani: az MTV 1-et, maholnap már a kamerákat árverezik, a kuratóriumi szobából négy széket el is adtak már valami külföldi manuskriptnak, miután kiderült, hogy miképp a koalíció is működik parlament nélkül, a közszolgálati csatorna is jól elvan csonka kuratóriummal, legföljebb veszteséges, de azért van az adófizető polgár, hogy legyen, aki a

cehhet állja, azonkívül ősi finn-ugor (mit is beszélek – turáni!) varázsige szerint „*eszi, nem eszi, nem kap mást*” – miért lenne ez alól pont a televízió kivétel?

Temetni jöttem a TV 3-at, nem dicsérni, nem is volt igazán jó, meg veszteséges is volt (nahát! – veszteségesek nálunk, ez köztudott, csak a bankok lehetnek: Postabank,

mondó, mintha nem is lett volna bemozdó, egyszerűen ő lett volna a Kiss Gabi meg a Hardy Mihály... nem tudom, érhető-e, mint amikor a szerepet a színész nem játssza, csak úgy elvan... ott él a történetben és önmagával azonos, bemozdta, hogy a TV 2 majd levizsgáztatja őket, és aki megfelel, azt talán alkalmazza is valaminek.

Kertész Ákos Rekviem egy TV-csatornáért

Reálbank, K&H stb., na meg a Magyar Államvasutak), reggel a Napkelte csak bérelte a csatornát, a műsort sikerült is megmenteni, a HÍR3 meg éppen csak a leggazdagabb és legrészletesebb esti híradó volt, amelyről a többi hírműsor hogy, hogyan, megfélelkezett, ja és hétkor kezdődött, míg a másik kettő zseniális szervezés folytán fél hétkor: egy időben! – az a Hardy Mihály, meg a Kiss Gabi... nem mondom, a többi bemozdó is profi meg szuper, a férfiak sármosak, a nők gyönyörűek, ez a kettő viszont valahogy azt tudta, hogy olyan természetesen volt be-

Hát a filmanyag, az nem sokat ért, az igazi érték, a Rosalinda, meg a Luz Maria, a Samantha, meg az Esmeralda, meg a Vipera meg a Barátok között azért megmarad nekünk; én Walkert, a texasi kopót sajnálom, mert ilyen szelíd tekintetű karatés zsaru nincs még egy, mint ez a Chuck Norris, meg a Kisvárosi rejtélyeket, a New York-i zsarukat is szerettem, amíg volt, de fölvettem volna az Alice-t is Mia Farrow-val (Woody Allen írta és rendezte, ez a kettős egyszer már bevált, például a Kairo bíbor rózsájában), de aztán megnyugtattak, hogy a

filmanyagot megveszik, leadja majd a másik két kereskedelmi televízió, aki magatartásból jó volt és nem termelt veszteséget, és az a néző, aki két kereskedelmi és három közszolgálati csatorna kínálatából sem tud választani (nem beszélve a HBO-ról meg a Spektrumról), az ássa el magát vagy költözzön Amerikába, ott nagyobb a választék.

Volt ugyan itt valami bűnda, szabálytalanság meg per, állítólag az Írisz TV, ami nem más, mint maga a TV 3, perelte az RTL Klubot, mert az szabálytalanul szerzte meg a sugárzási engedélyt, és már éppen megnyerte a pert, amikor hirtelen fölindulásból a kapitalista megvásárolta mint veszteségest, úgyhogy az egész jogi procedúra azonnal okafgyottá vált – jól gondolja meg Magyarországon, aki pert akar nyerni! – Révész T. Mihály engem sajnál, mint tévénézőt, hogy elveszíttem egy megszokott csatornámat (milyen rendes tőle, nem?), de szerinte nyugodtabb lesz a médiapiac, én ehhez nem értek, ehhez én kisember vagyok, nekem ez amolyan úri huncutság: miért lesz most 16 millió dollártól Magyarországon médiabéke? Mindegy. Megnyugtató viszont, hogy ennek a mesének is van egy vadi-új tanulsága: PÉNZ BESZÉL, KUTYA UGAT.

(Napról napra okosabb lesz az ember...)

Jól kicsodálkoztam magam a kicsodákon

Egy ideje – magam is tudom – úgy viselkedem, mint aki megbolondult: bármibe kezdek is bele, hirtelen félbehagyom, leteszem, elharapom a szót, és rohanok a polchoz, hogy lekapjak róla egy könyvet, pontosabban a kétkötetes műnek valamelyik kötetét, lázas izgalommal lapozni kezdek benne, majd egyszer csak földerül a képem, és valamit kiabálok közben, ami rendszerint úgy kezdődik, hogy „jé!”, vagy „aha!”. Az új, a legújabb, a két- ezres Ki Kicsodával művelem ezt, mert feneketlenül élvezem, hogy ami éppen eszembe ötlök, amin jó ideig tökölnék, mint rejtélyen, aztán (mit lehet tenni, ugye?) lemondanék róla, hogy bármikor, bárkitől, bárhogyan is megtudjam – azt ebben nagy valószínűséggel megtalálom. És ha nem – az is egyfajta információ. Ott vannak például azok az emberek, akiknek a neve szerepel ama helyen, ahol a betűrend szerint következnie kell, és mellette a korrektül szűkszavú közlés: „Szócikkének közléséhez nem járult hozzá”. Szavamat adom, hogy nem fogok ennél az egy problémánál letapadni, de azért a jelenség „megér egy misét”. Mert hát hogy is működik ez a dolog? Az ember, amikor életében először minősül a szerkesztők szerint „kicsodának”, kap egy kérdőívet azzal a tiszteletteljes kéréssel, hogy töltsse ki és van rovat arra is, hogy amit esetleg ezen felül még közölhetőnek talál saját magáról – beírja. Aki erre nem felel, nyilván be sem sorolják a betűrendbe. Ha mégis ott van, először nyilván elküldte az adatait, vagyis mindazt és abban a formában, ahogyan ő szeretné közölni a

világgal. Következő menetben kap korrektúrát is, ekkor még bővíthet, átírhat, törölhet. Akkor miféle lelkiállapot, görcs, kényszerhelyzet, üldözési vagy nagyzási mánia, esetleg beteges (és későn fölfedezett) szégyenlősség kell ahhoz, hogy végül is mindazt, ami fentebb lefestett módon elkészült, közölni ne engedje? Bevallom, számomra csupa izgalmas rejtély a Ki Kicsoda. Kétévenként megpróbálom magam elé képzelni azokat az embereket, akik például úgy állítják össze mini-életrajzukat, hogy apátlan-anyátlan, gyerektelen, nőtlen (vagy férjeztelen) árvának, özvegyeknek, vérmagányosoknak kell hinnünk Őket. Ott van például az ifjú „műkritikus”, akinek se felmenője, se párja, se utódja. Közben – véletlenül – tudom, hogy neves apa, neves férj, sikerült és szép gyermekek veszik körül. Ki érte ezt? Talán kevés az empátia bennem, de istenbizonnyal tudom elképzelni, hogy a rólam szóló szócikkben benne ne legyenek azok, akik az élettemnek részei – az már, meglehet, privát ügy, hogy legfontosabb részei. Szeretem őket, büszke vagyok rájuk, nekik köszönhetem, hogy van bennem harmónia, örömet-gondot megosztunk, hát akkor hogyan hallgathatnék róluk? És mégis, neves honfitársainknak felelharmada (ez csak saccolás), titkolja a párját, restelli vagy mellékesnek érzi a szüleit, gyerekeről meg – ha egyáltalán szót ejt – csak úgy, mint valami leltári tárgyról: 1 db. (Fiú-e vagy lány, azt se közli.) Bosszantja őket, hogy a róluk szóló pár sorból ilyen bagatell dolgokra „vész el” valamennyi? Csak én, csak engem, csak rólam,

csak nekem, csak tőlem – ez dobol, harsog, lüktet az ilyen kicsodák agyában? S ha még úgy volna (de akkor se), hogy pályájukon mit se számított például a család, akkor is: arra jó volt egy anya, egy apa, hogy fölnevelje az embert, aztán ha már „valakik” lettünk, róluk – kuss? Épp az ő kilétük volna az a határa a privátszférának, amihez senkinek semmi köze? De milyen érdekes, hogy ugyanezek a „szemérmes” kicsodák saját kitüntetéseiket, állásait, külföldi kiküldetéseiket, esetleges politikai pályájuk legapróbb rezdüléseit is készek kitergetni. Nem, nem is gondolhatok mást, ha ennyien viselkednek így, csakis bennem lehet a hiba. Van aztán olyan eset is, ahol egyszerűen hűmögve és értetlenkedve állok a feladott rejtvény fölött: miből él, mivel tölti el az éveit a szóbanforgó illető tíz éve, négy éve, másfél éve? Számos életrajz véget ér ugyanis 1990-nél, '94-nél, '98-nál. Úgyis kitalálták: a közéleti, főképp politikai személyiségeké. Az utolsó adat, amit még elég rangosnak ítélek ahhoz, hogy közrebozsássák, hogy ekkor vagy akkor képviselőjelöltek voltak. Az ember kitalálja, nyilván megbuktak a választáskor, de hát élni élnek, valahol valamit csak csinálnak azóta is, nem? Mert ha nem, akkor a magyar politikában némiképp járatos (és kellőképpen rosszhiszeművé nevelt) állampolgár azt kénytelen föltételezni, hogy nincs szükségük állásra, munkára, bőven megélnék („eltengődnek”) abból, amit összekaptak addig, amíg honatyák (-anyák), miniszterek, főtítkárok és elnökök voltak. Ezt akarják, erre tippeljünk? Mert azt még – szavamra mondom – valahogy csak megérti az ember, ha valaki az 1938 és 1973 közötti publikációiról hallgat, többé-kevésbé nyilas volt az istenadta, ezzel egyelőre még (de ha így mennek a dolgok, már nem sokáig) nem lehet dicsekedni. Hanem az már rejtély, hogy egy író, aki 1989 óta is számos (más kérdés, hogy rossz) könyvet

publikált, miért csak az 1989-ig megjelent kötetait sorolja fel? (Elvégre azok se voltak jók...) Akkor minek tette közzé őket? Van aztán a már említett „jé!” és „aha!”-effektus. Ez bizony szomorkás dolog, az ember minduntalan fölkiált, hogy jé, ez még él, aha, szóval emiatt tűnt el, és elmereng egy kicsit az idők múlásán, a sors forgandó voltán. Mert akik a „jé!” meg az „aha!” kategóriába tartoznak, bizony, értékes kortársaink, akiknek nem véletlenül jegyeztük meg a nevét, s lám, a világ kiment alóluk, nem kíváncsi rájuk. Az is érdeke egyébként a Ki Kicsodának, hogy eszünkbe juttatja őket. Most kellene következnie – jön is – a hiánylistával párosult bíráló megjegyzések sorának, de a méltányosság megkívánja, sőt egyenesen követeli, hogy megelőzze az elismerés: ez a kiadvány etalon kellene, hogy legyen a hazai lexikon- és kézikönyv-készítésben. Még szándékos hibavadásztattal is alig találni benne tévedést vagy kifogásolnivalót, ezért írom ide azt a keveset, amit mégis leltem: Loránt Zsuzsa szobrászművész egyszerűsége Proust-kötet kiváló fordítója is, kár volt erről elfeledkezni. És miért nem „kicsoda” Csala Károly, az új Filmlexikon (egyik) szerkesztője, hol van Andor Mihály, Eduardo Rózsa Flores, Kecskeméti Kálmán, vagy Vince Lilla? S ha (helyesen) fölvetett Tasnádi Péter, miért nem tudhatjuk meg, kicsoda Tocsik Márta? Akárhogy is: régóta gyanítom, hogy Hóman-Szekfű Magyar története óta a kétévente sorjázó Ki Kicsodák sorozatából olvasható ki legbiztosabban a magyar történet.

Ki Kicsoda 2000

(Főszerkesztő: Hermann Péter)

Greger-Biográf, Bp., 1999,

1820 oldal, 12 000 Ft

Nádra Valéria

– Ha nem Ön volna Lengyel László, olvasná-e Lengyel László műveit?

– Lengyel Lászlóként se olvasom. Az ember vagy ír, vagy olvas. Talán harminc év múlva olvasni fogom, azzal a kaján hátsó gondolattal, ugyan maradt-e olyan könyv, esszé, bekezdés, mondat, amely túlélte az elmúlt harminc évet.

– Jogot végzett, közgazdászként lett kandidátus, a Pénzügykutató Rt. elnök-vezérigazgatója, lexikonokban politológusként nevezi meg magát, de aki cikkeit és könyveit olvassa, mégis úgy érzi: az irodalomhoz kötődik leg-erősebben. Több generációig visszanyúló családi kötődései is magyarázzák ezt. Hogy hogy mégsem a bölcsész-ként induló értelmiségiek sablonos útján indult el?

– Éppen, mert sablonos volt. Nem akartam a családi irodalmi gépezet részévé válni. Nem akartam, hogy a családom miatt becsüljenek, ismerjenek, saját harcaimat vívtam. Nem bántam meg. Joghallgatóként végigjártam Magyarországot, majd közgazdászként megismerkedtem vállalatokkal, a gazdaság működésével, másfajta gondolkodásmóddal. Igazán politológusnak se nevezem magamat, bár 1989 után inkább politikai pártokról, politikusokról és kormányokról írok. Társadalomtudományt művelek, amelyben közgazdaságtan, szociológia, politikatudomány és az irodalom összefonódik.

– Sorolok néhány, önmagáért beszélő ténnyel: 1987-ben a Fordulat és reform című program egyik szerzője. 1988-ban az utolsó közé tartozott, akiket a kádári MSZMP még kizárással büntetett. Antall József pert indított Ön ellen. Horn Gyula – egyedüli kivételként a vezető politikusok közül – nem volt hajlandó leülni Önrel beszélgetni. Ezek szerint Lengyel László minden rendszert és minden kormányt ingerel. A kérdésem azonban az: ingerel vagy provokál?

– A magyarországi antidemokratikus és demokratikus kormányok politikusai egyben közösek: valamennyien utálják, ha valaki róluk, tevékenységükről bíráló szavakat mond és ír, továbbá túlzott, személyes jelentőséget tulajdonítanak a bírálatnak. Az értelmiségi pedig nem nagyon tehet mást, mint értelmezi, elemzi a kormányok cselekedeteit, óhatat-

Írófaggató

- Egy árva sorát sem olvastam! – kiáltott fel idegesen a látogató.
- Akkor honnét tudja, hogy nem tetszik, amit írtam?
- Ugyan, hát nem elég az, amit a többiektől olvastam? – legyintett a jövevény.
- Egyébként, tudja mit? Elhiszem becsületszavára. Mondja meg maga: jók a versei?

(Bulgakov: A Mester és Margarita)

m e g k é r d e z t e

lanul kritikát mond. A sértett és dühös politikus nem a valóságra kíváncsi, hanem, hogy ki, miért, milyen hátsó szándékkal támadta, mit árthat ez neki és kormányának. Sokszor írtam kíméletlen portrékat, nem hízelgő jellemzéseket, de mindig megtartottam azt az alapvetést, hogy csak a hatalomban lévőket, a felül lévőket támadom, a bukottakat, a gyengébbeket soha. Nem ártalmas, ha a hatalmasok, az erősek, a magabiztosak, a felül lévőek néha gyötrődnek, küszködnek önmaguk elismertetéséért. Szeretném hinni, hogy helyre lehet állítani a kiszáradt kapcsolatot jó és rossz között, amikor a rossz erőtlenné ahhoz, hogy leküzdje a jó megvetését, ezért titkon megveti önmagát. Sajnos ma a „jók” várják alamizsnaként, hogy a „rosszak” legalább dühöngjenek rájuk, gyűlöljék őket, ne legyenek velük szemben közömbösek, ne csak megvetést nyerjenek.

Ami Horn Gyulást illeti, ő egyébként a bukása után 1998 nyarán azt nyilatkozta, hogy többek között írásaim az okai a szocialisták és az ő vereségének. (Azóta természetesen többször is üldögéltünk együtt.)

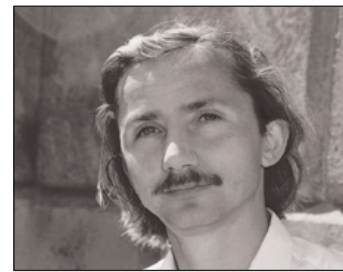
– Izgalmas könyvek sorában írja történelemmé azokat a napi aktualitásokat, amelyekben még benne élünk vagy éppen csak túléltünk rajtuk. Ez a módszer hozza magával, hogy amint az események némi távlatot kapnak, értékelésük szükségképpen meg kell, hogy változzék. Ön, példás szellemi nyitottsággal és kivételes önkritikával, korrigálja is arra rászoruló tételeit, megállapításait, mint pl. a Félúton némely fejezeteit a Pártházból palotába oldalain. De nem éri-e életműve, pályája egésze szempontjából túlzott kockázatnak, hogy állandóan részen kell lennie s nézeteit nem merevítheti egyfajta zárt rendszerré?

– A készenlét a leginkább ösztönző valami. Az ember megrajzol egy politikust, aki azután változik, talán egészen más irányba fordul, s akkor újra meg lehet írni. Könyveim nem a „nagy rendszer” árnyékában születnek. Lezáratlan időszakban, lezáratlan ügyekről, élő, hús-vér emberekről írok, méghozzá úgy, mintha Kemény Zsigmond vagy Krúdy Gyula hősei volnának. Mindez rengeteg tévedéssel jár, de még a

tévutak is érdekesek, mert sokszor azt mutatják, lehetett volna így is, mégsem így lett, vajon miért nem.

– Könyveiben lenyűgöző az adott témához tartozó hazai és külföldi szakirodalom naprakész ismerete, de ami olvasóként megnyer és izgalomba hoz, az az a mód, ahogyan a magyar- és világirodalmat magától értetődően (és telitalálatok sorával) folyamatosan „használja”. Nemcsak mottói és idézetei, de metaforák sora, egy-egy politikusnak irodalmi hősképpé váló egybejuttatása is néha azt a képet kelti, hogy nem is tanulmányt vagy elemzést, hanem egyfajta non fiction-irodalmat olvasunk. Tudatosan törekszik erre a hatásra, vagy ez csupán olvasói beleérzés?

– 1923 márciusának egy reggelén Bethlen István miniszterelnök arra ébredt, hogy nincs pártja.” – írom a Magyar alakok-ban. Erről a mondatról Kertész Imrének „óhatatlanul eszébe jut egy másik szerző, egy másik könyv első mondata: »Valaki megrágalmazhatta Josef K.-t, mert noha semmi rosszat sem tett, egy reggel letartóztatták.«< Látja, ez az, ami Kertésznek íróként eszébe jutott: az átválthatóság a lényeg. Igenis hiszek abban, hogy egy-egy politikus valóságos mondatai helyett többet elmond róla Kafka vagy Rilke megformált szava. A politikai vagy gazdasági elemzés fordulatai gyakran használhatatlanok a helyzetek, az összeütközések megjelenítésére. Nem ábrázolják azt a könyörtelen szoritást, a tragikumot, vagy ellenkezőleg, a kisszerűséget, komikumot kellő megvilágításban. Nem a hatásért kell az irodalmi idézet. Én nem látom a szituációt, illetve nem tudom leírni Medve bátyót vagy a Tigrist nélküle. Az egésznek belső muzikalitása van, hallani, hogy mikor lebeghet ki az ember az ablakon, majd ugyanolyan természetességgel mikor térhet vissza a szobába. Örülök, hogy olyan emberek olvasnak Andrej Bolkonszki-járól és Julien Sorel-ről, akik addig sohasem vették kezükbe a Háború és békét vagy a Vörös és feketét. Megértették, hogy nem szégyen, ha valaki elolvassa a Karamazov testvéreket vagy Pilinszky verseit, nem komolytalan balekok foglalatossága, ha szépirodalmat írnak és olvasnak.

Lengyel Lászlót

– Várszegi Asztrikkal folytatott beszélgetéseinek „könyvecskéje” kivételes siker lett, éppen mert egy vallás egyik vezető személyiségevel tudott előítéletek nélkül, szabadon diskurzust folytatni. Más egyházakból nem próbál hasonlóan nyitott és őszinte beszélgetőtársat választani?

– Várszegi Asztrikban mélyen érző és értő embert láttam, akivel nyugodtan lehet beszélgetni ifjúságról, személyes hatalomról, megfutasokról, önzésről, magányról, szegénységről és halálról. Nem vallása miatt ilyen, vagy nemcsak azért. Csak másodsorban volt fontos, hogy pap, aki megteheti, hogy a fenti kérdésekről tündödjön, anélkül, hogy ki nevetné, illetéketlennek vagy moralizálónak tekintenek. Beszélgetésünkben nekem az egyház és kérdései másodlagos fontosságúak voltak. Természetesen szívesen beszélgetek a zsidó rabbi-val vagy a krisnás szerzetessel is, de elismerem, hogy nekem fontosabb a személyiség hitelessége, mint a vallásáé.

– A Beszélgetőkönnyecske némely fejezeteinek személyessége, vállaltan lírai stílusa téteti föl velem a kérdést: vajon ír-e Lengyel László (előbb vagy utóbb) akár memoár, akár regény formájában igazi szépprózát is?

– Nem. A regény írásához egészen már tehetség és felkészültség kell. Csak csodálni tudom Závada Pált, aki szociológusi munkái után megalkotta a Jadviga párnáját, kétségtelenül a kilencvenes évek legszebb regényét. A nagyszerű a legtöbb, ameddig az irodalom birodalmában kalandozni merészelek.

– Mikor és mivel folytatja politikai-történelmi esszéinek sorát?

– Most az ifjú Fortinbras király – Orbán Viktor – uralkodásáról írok. Élvezem a 17. és a 20. század kavargását, ahogy egymás mellé kerül Sovány uram, a jó apátúr, lord Bardolph és a mai fiatal demokraták vezérkara. Egyik hősnőm majd felidézti Kálnokytól Hamlet elkallódott monológját: „Én megvetem e szennyes kacatot, / mellyel rosszra bírjátok rá az embert. / Üzleteléseketben semmi részem. / Szabadon fogok meghalni, s ha már / ellenfél nem lehettem, el nem állok / cinkosotoknak...” Szeretem.

Szökőnapon királyi szökésekről

Liptay Katalin, műsorvezető: – A történelem fordulatai olykor nemcsak az egyszerű állampolgárt, hanem a hatalom csúcsán lévőket is a távozásnak erre a sajátos módjára készítik, kényszerítik. Magas rangú menekülőkről, szökevény királyokról mesél a történész.

Tóth István György: – XIV. Lajos 1649-ben megszökött a ma múzeumként ismert, akkoriban azonban királyi palotaként működő Louvre-ból. Kihasználta anyjával, Ausztriai Anna királynővel együtt a Háromkirályok ünnepén rendezett mulatságot, és áruhában a város kellős közepéből kiszökött egy vidéki kastélyukba, Saint-Germain-en-Laye-be. Sokat olvashatunk a Napkirály gőgjéről, mérhetetlen pompakelvéseiről, amit Saint-Simon hercegtől kezdve annyian leírtak. Azt hiszem, érdekes elképzelni ezt a kegyetlenül hideg januári éjszákát, amikor megérkezik a király egy palotába, ahol semmi sincs előkészítve, nincs fűtés, szalmán kell aludniuk. Megaláztatva, saját alattvalói előtt kellett menekülnie. Ezt ellensúlyozta, sok más egyéb mellett, lélektanilag, amikor a királyi hatalmat, a királyi méltóságot mindennel, szertartásokkal, öltözékekkel annyira hangsúlyozta.

Jósvai Lídia: – *Az idők folyamán sokféle tényezőnek tudták be egy-egy hatalom, királyság megerősödését, bukását. Ön szerint mennyire személyfüggő a dolog?*

T. I. Gy.: – Ha már szökésekről beszélünk, erre kitűnő példa XVI.

Lajosnak a szökése, illetőleg a politikája. Természetesen a történelem olyan tudomány, ahol nincsen próba, nem tudjuk lejátszani, milyen lett volna a francia forradalom XIV. Lajossal. De nekem szilárd meggyőződéseim, így biztosan nem zajlott volna le. A királyi hatalomnak az állandó hátrálásához szükség volt egy olyan jó szándékú, tehetetlen, s főleg határozatlan emberre, mint amilyen XVI. Lajos. Ez az állandó hátrálás, az intézkedések állandó visszavonása, ez elképzelhetetlen egy olyan egyéniség, király esetében, mint XIV. Lajos. Többször előfordult a francia történelemben ez, már beszélünk a Napkirályról, de szökönie kellett III. Henriknek és IV. Henriknek is. XVI. Lajosnak nem sikerül a szökése, ugyanakkor Provence grófja minden probléma nélkül velük együtt kiszökik, de nem tehetetlenkedni el, nem egy nagy batárban próbál a teljes udvartartásával menekülni, nem áll meg állandóan piknikelni, nem mulasztja el a megbeszélte határidőket az odavont királyhú huszárokkal, minden feltűnés nélkül megy: az egyik hintóban ő, a másikban a felesége. Elhagyták Franciaországot, és megkezdtek hosszú-hosszú emigrációs életüket, hogy aztán majd Napóleon bukása után mint XVIII. Lajos térjen vissza. XVI. Lajosnak nagyon sokáig sokkal kedvezőbb feltételek voltak ahhoz, hogy megszökjön, például Saint Clouból egy vadászat alkalmával könnyen meg lehetett volna lépni, hogy úgy

mondjam. Ezt sem használta ki, nagyon sokáig hezitált, majd amikor végül mégis mesteri és kalandfilmben illő módon megszervezték számukra a szökést – ő maga öreg cselédnek, a felesége komornának öltözött, a trónörökösre lányruhát adtak –, az út későbbi részében eltehetetlenkedte a dolgot. Szeretném megjegyezni, hogy ha sikerül XVI. Lajosnak a szökés, akkor az ő politikai szerepe egyszer s mindenkorra véget ér. Ha átért volna a Rajnán, politikai hullá lett volna, hiszen ellentétben az elgondolásával, hogy majd a koronás főök összefognak, és megszabadítják a gonosz lázadóktól Franciaországot, az angol, a porosz király és a mi I. Lipótunk nagyon is örültek annak, hogy a legerősebb európai monarchia, Franciaország kikapcsolódott.

J. L.: – *A magyar történelem egy királyt köszönhet egy jól sikerült szökésnek.*

T. I. Gy.: – Igen. Ez a király Báthory István, a lengyelek egyik leg-sikeresebb királya és erdélyi fejedelem, aki úgy került a trónra – miután előzőleg alulmaradt a királyválasztáskor a francia hercegrel szemben –, hogy III. Henrik francia királynak az öccsét megválasztották uralkodónak, és megkezdte rövid, öthónapos uralkodását. Amikor már nagyjából elrendezkedett a krakkói királyi palotában, a Wawelben, futár érkezett: Meghalt IX. Károly, a bátyja és rá maradt mint trónörökösre a francia trón, természetesen egy sokkal hatalmasabb, sokkal gazdagabb országnak a trónja. Ekkor Henrik szabályosan kiszökött a

palotából, nagyjából hasonló trükköket alkalmazva, mint XVI. Lajos. Nagyon érdekes, hogy miután többször eltévedtek, az őt üldöző lengyel nemesek a határfolyónál utolérték és átkiabáltak neki: Felsége urunk, mért menekülsz előlünk? Persze ő nem tudott lengyelül, a lengyelek nem tudtak franciául, ez az éjszakai kiabálás a folyó két oldalán a király és az alattvalói között latinul zajlott: Domine maiestissime, fugis? Mért menekülsz? Hát azért menekült, mert nem akart a nemesek igencsak megkötött kezű királya lenni, sokkal szívesebben lett Franciaország – egyébként egyik legfontosabb – királya. Utalni szeretnék egy filmre, amelyet tavaly vetítették sikerrel, a kissé nézőfogó *A velencei kurtizán* címmel. Nagyon szép történelmi film, amelynek Veronica Franco költőné és kurtizán kalandjáról szól. Amikor III. Henrik megszökött, nem egyenesen Franciaországba ment, hanem átkelve a Habsburg-birodalmon, lement Velencébe, ahol több hónapot időzött. Valóban megeset ez a kalandja, volt kapcsolata Veronica Francóval. De a film kiszínezi, hogy a francia király annyira jól érezte magát a lány karjaiban, hogy ezért hozzájárult, a francia flotta is részt vegen a törökök elleni nagy csatában. Tudniillik a lepantói ütközet, amire ott utalnak, pár évvel korábban már lejajlott. De egy történelmi filmben pár év eltérés végül is megengedhető.

(Elhangzott az Irodalmi Újság 2000. február 26-i számában. Szerkesztő: Jósvai Lídia. Főszerkesztő: Kőrösi Zoltán.)

Kolakowski kérdez

Van-e magyarázat az ártatlanok szenvedésére? Nincs-e igaza Dosztojevskijnek, ha azt kérdi: hogyan feledkezhet meg Jób hat meghalt gyermekéről, amikor Isten végül hosszú életet, boldogságot és tíz új gyermeket ad neki. Hogy van ez, új gyerekek lépnek a halottak helyére, s akkor már minden rendben van? Vagy Szent Ágostonnak van igaza, aki szerint az ember, ahogy kikerül az anyja méhéből, eleve az ördög markában van, s eleve méltó az örök kárhozatra, ha csak Isten különleges kegyelme meg nem váltja? Másfelől nem nyilvánvaló-e, hogy a világ mindig is tele volt szenvedéssel? Akkor miért lett korunkban a szenvedés cáfolhatatlan ellenérv Isten léte? Nem arról van-e szó, hogy manapság sokkal jobban meggyötör bennünket a szenvedés, mert minden kint, bajt, fájdalmat igazságtalannak érzünk? Csakhogy ez nem inkább következménye, mint oka a kor hitetlenségének? Nem volt-e a maga módján mégiscsak igaza Leibniznek, amikor azt állította: Isten jóságából és bölcsességéből

eleve következik, hogy a lehető legkevesebb rossz és a lehető legtöbb jó van a világban, már amennyire ez logikailag lehetséges, hisz a logikát Isten se változtathatja meg?

Igen ám, de akkor: az ember minden gyötrelme a logika törvényeiből következik?! A filozófia lengyel születésű oxfordi professzora itt széttárja a kezét, s felsóhajt, mennyire boldog, hogy ezeket a dolgokat már nem neki kell elmagyaráznia. És e sóhajjal véget is ér a *Kis előadások – nagy kérdésekről* második sorozata, amely két esztendővel az első kötet után most *Újabb kis előadások – nagy kérdésekről* címmel jelent meg magyarul. A fentebb kissé önkényesen összeollózott kérdések e kötet első és utolsó darabjából valók, az előbbi Isten mibenlétével kapcsolatban, az utóbbi az emberi szenvedést illetően tesz fel néhány alapvető kérdést. Hogy kérdései végén a filozófus rámutasson mesterisége legcsodálatosabb és legkétesebb fegyverére: a logikára. Nem az-e a ludas? Márpedig a logikus

ész – és Leszek Kolakowskinál kevés logikusabb ész van – ennél tovább nem hatolhat a kérdéseivel. Úgyhogy elhallgat.

De előtte még felteszi más témakörökben is a maga kérdéseit: Lehetséges-e előre látnunk a jövőt? Léteznek-e a földön világi értelemben vett szentek, akik minden vallási indíttatás nélkül képesek csak adni, és nem várni érte semmit? Nem lesz eleve álszent a szentből, ha tudomásul veszi a maga szentségét? Nem két teljesen különböző dolog-e a nevetés és a humorérzés? S nem az-e a humor lényege, hogy külső szemmel tudjuk önmagunkat nézni? Nincs-e összefüggés a szexualitás keresztény elfojtása és a nyugati civilizáció kivételes kreativitása között? Mi történik, ha a lelkiismeretünk hangja ellentmond valamely elfogadott erkölcsi törvénynek? Nem lehetséges-e, hogy az ember egyszerű mégiscsak megkülönbözteti a törzsi erkölcsöt az általános emberitől, s legalább a verbalitás szintjén elveti az előbbi az utóbbiért? Vagy nem így sajátítja el minden gyerek az öröklött kultúrát, és nem tekinthető e tekintetben biztatónak, hogy a mai barbárok többnyire már szégyellik a maguk barbárságát?

hogy a mai barbárok többnyire már szégyellik a maguk barbárságát?

Kolakowski, aki az ötvenes években marxista valláskritikusként kezdte pályáját, s utóbb a marxizmus legfőbb kritikusa lett, aki divatos kifejezéssel élve, egyre inkább a hagyományos keresztény értékrend „holdudvarába” került, s akit 1968-ban egyszerűen elüldöztek hazájából, igazából egész életében nem csinált mást, mint kérdéseket tett fel. Csak éppen egyre ki-méletlenebbül, egyre lényegre törőbben, egyre inkább „személyre szabottan” megszólítva olvasóját. Ezért van igaza a kiadói kommentárnak, amely „az erkölcsös életre nevelő kalauzsként” ajánlja ezt a szellemes kis könyvecskét, habár azért – érdekes módon – ebben a kötetben van egy állítás is: „Az én hitvallásom azon alapul, hogy jó és rossz megkülönböztetése az erkölcsi intuíción múlik, sőt mi több, ez a megkülönböztetés tulajdonképpen az emberi világban felmerülő minden kérdésre vonatkozik.” Bölcs, öregkori szentencia a kérdező filozófustól.

Pályi András

Libri sikerlista

2000. február 11–24.

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

1. Felsőoktatási felvételi tájékoztató 2000.
Dokusoft

2. Závada Pál:
Jadviga párnája
Magvető Könyvkiadó

3. Hooper, Anne:
Káma Szútra – Klasszikus szerelmi technikák
Magyar Könyvklub

4. Kepes András:
Kepes krónika – Beszélgetések
Park Könyvkiadó

5. Tanuljunk külföldön
2000–2001
Polgart

6. Kostolany, André:
Egy spekuláns bölcsessége
Perfekt Kiadó

7. Fielding, Helen:
Bridget Jones naplója
Európa Könyvkiadó

8. Eco, Umberto:
A rózsza neve
Európa Könyvkiadó

9. Kundera, Milan:
Az élet máshol van
Európa Könyvkiadó

10. Imre Györgyi – Putnoky
Istvánné – Révy Katalin:
Egyetem
művészettörténet
Park Könyvkiadó

11. Rác Árpád (szerk.):
Nagy képes millenniumi
arcképcsarnok
Rubicon – Aquila Kiadó

12. Egely György:
Tiltott találmányok
Egely Kft.

13. Szerlemnek
Novella Könyvkiadó

14. Lazenby, Gina:
A Feng shui kézikönyve
Park Kiadó

15. Maclaine, Shirley:
Találd meg önmagad
Édesvíz Kiadó

16. Márai Sándor:
Füveskönyv
Helikon Kiadó

17. King, Stephen:
A setét torony 4. –
Varázsló és üveg
Európa Könyvkiadó

18. Miklós Tamás (szerk.):
Az ezeregyéjszaka meséi I.
Atlantisz Könyvkiadó

19. Márai Sándor:
Szabadulás
Helikon Kiadó

20. Merle, Robert:
A gyermekkirály
Európa Könyvkiadó

Az Írók Boltja márciusi programja
(Bp. VI., Andrássy út 45.)
A programok du. 4 órakor kezdődnek

9. csütörtök Jelenczki István: Csillagidő (Angelus Bt.)
Bemutatója: Kelényi Béla
14. kedd Polcz Alaine: Világjáték
Dinamikus játékdinamika és játéktérápia
(Pont Kiadó)
Bemutatója: Vikár György
20. hétfő Tír na nÓg – *Tündérszene*, valamint
A csontnak partjain – *Egy gyermek karácsonya Walesben*
A két lemezt Géczy János mutatja be
Vendég: Erdődy Gábor
Közreműködik: Závory Andrea és a Bran együttes tagjai
22. szerda Félmeztelen múzsa – *Mai amerikai kétnyelvű költészeti antológia* (Magyar Könyvklub)
Vendégeink: Abody Rita és Gyukics Gábor
23. csütörtök Bárdos Miklós: Az éjjeli hatos köre
(Anonymus)
Bemutatója: Margócsy István
29. szerda Adoptációk – *Film és irodalom*
(Kijárat – JAK füzetek)
Vendégeink a kötet szerzői és szerkesztői
30. csütörtök A Jelenkor Kiadó és folyóirat nyitott szerkesztőségi délutánja

Álláshirdetés

Az Osiris Kiadó Könyvesháza ambíciós, nagy munkabírású, könyvet szerető vezetőt keres. Jelentkezni kizárólag írásban március 20-ig beérkezően a következő címen lehet: Osiris Kiadó
1053 Budapest, Egyetem tér 5.

PARNASSZUS ANTIKVÁRIUM

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 50. Tel./fax: 311-6049
vásárol régi könyveket, könyvtárakat, műfaji, tartalmi, időbeli kötöttségtől mentesen, ám válogatva.

„Mindenfélét, de nem mindent”

Előzetes telefonos egyeztetés alapján
díjtalan kiszállítás, szállítás.

Minden könyv egy helyen! TANKÖNYVCENTRUM a Kódex Könyvárúházaiban

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)
Telefon: 331-0126, 331-0127

Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes választékával várjuk kedves vásárlóinkat.
Minden könyvet egy helyről!

Magyar irodalom

Végh Alpár Sándor:
A remény emlékei
Kairoz Könyvkiadó

Egy éjszakán kezdtem olvasni *A remény emlékei* című regényt... A történetből áradó érzelmek izzása már az első pillanatokban bevillagította a szobát. Megrettentem. Az író érzékeny meséjével talán az én sorsomat is átvilágítja és szégyenszemre pörére vetkőzteti a lelkemet?

Mert félelmetes hatása van így az ezredfordulón – a rohanások, a másodperc alatti váltások, az információs csábvillanások korában – egy regénynek, amelyből csend, balladai fény és érzelmi állhatatosság sugárzik. Mint torz, vigyorgó pófák között a szabályos-szép arc, oly tündérien és döbbenetesen Idegen e világban a regénybeli főhős – aki végig csak Idegenként említődik – tisztasága, akinek húsz éven át van ereje kívül maradni a környezet érzelmi sivárságán, és egy konok szerelem hipnózisában várni, reménykedni szüntelen. Míg mi, többiek... Állhatatlanságunkra, esendőségünkre, bukott vágyainkra figyelmeztet az ő története.

Végh Alpár Sándor szép írása különös teremtményként siklik a magyarországi posztmodern irodalom lila folyama fölött. A belterjes esszézátonyokat és a nyelvzsonglőrök ironikus vagy trágár szóhalmaikat egyaránt elkerüli, katartikus, bölcs és ritka erénnyel bír: „olvastatja magát”. Néhány erőteljes alapszínnel felvázolt helyzet az indítás, ám a mélyben ott ragyog az érzések és gondolatok csillámló gazdagsága, amely fokozatosan bomlik ki a figyelő szem és lélek számára. Elsőként a történet misztikumát varázsolja el az embert. A szimbolikus nevek mögé bújtatott figurák, a sejtetett helyszínek bizsergetőek, de egy idő után jólesően ismerjük fel, miféle emberi tulajdonságokat és mely dunaparti részleteket takarnak. És csakhamar rabul ejt bennünket az ezernyi valóságos életdarab. A remény emlékeinek hőse mögé árnyalt emberi-táradalmi tab-

ló vetül. A titok újra meg újra összelelkezik a valósággal, és ez az állandó feszültség adja a regény sajátos izgalmát.

A végső fordulat szíven üt. Az Idegen sorsa a görög tragédiákat idézi, a remény cserepei a földön hevernek. Szenvedéseiből mégis erőt meríthetünk, mert az emberi tisztaság és következetesség efféle példázataiban mindig ott sejlik a bizonyosság: az erős érzésekkel, hűséggel megáldott-megvert ember testét és sorsát meggyötörheti a végzet, konok hite azonban elpusztíthatatlan.

Székelly Anna

Külföldi irodalom

Hans Habe:
Tarnovszka grófnő

K.u.K. Kiadó, 1999. 1500 Ft

Hogyan is történt az a bizonyos gyilkosság 1910-ben Velencében, amikor Maria Nyikolajevna O'Rourke, azaz Tarnovszka grófnő két előző szeretőjének segítségével meggyilkolta a harmadikat, Kamarovszkij grófot, saját jegyesét? A grófnőt Velencében ítélték el – a per akkoriban nagy nyilvánosságot kapott – és a délasz Trani börtönében raboskodott. Ki volt ez a rejtélyes asszony, mivel vonzotta magához a férfiakat, mit jelképezett a maga korában? A történet eseményei valós tényeken alapulnak, a magyar származású svájci író több éves alapos kutatással megpróbálta felderíteni a bűntényhez tartozó összes dokumentumot. A nyilvános és titkos bírói tárgyalások, rendőri kihallgatások jegyzőkönyvei, a pszichiátriai szakvélemények, egy kötetre való levél, meg a cári birodalomból származó történelmi dokumentumok alapján megrajzolta az orosz grófnő lehetséges életrajzát. Milyen környezetben élt az otradai birtokon zsarnok apja mellett, hogyan adták igen korán férjhez az orosz-ír származású grófkisasszonyt, – a regényben csak Tarnovszkát – egy léha, erőszakos grófhoz? Hogyan túrt és szenvedett, majd elhagyta férjét a szép Alekszisz testőrgárdistáért, akit haláláig ápolt a férjével való párbajból származó sebével. A

körülötte megforduló férfiak imádták, és ha bolondságot cselekedtek, a világ Tarnovszkát hibáztatta. Többen öngyilkosok lettek a környezetében, egykori jegyese, Andrej Virubov gróf dominikánus szerzetesnek állt. Az ő figurája Aljosa-szerű alak, aki a grófnő egész életútját nyomon kíséri, segít, ahol tud, az ítélet után magához veszi Tarnovszka fiát, Tyokát. Azután jönnek a büntény részesei: Priluikov, a híres moszkvai ügyvéd, aki évekig eltartotta, Naumov, egy kormányzó fia, aki házitanítóságot vállalt, végül az áldozat, a szerelmi életében kegyetlenkedő Kamarovszkij gróf. Habe regénye kortörténet, a női emancipáció – illetve emancipálatlanság rajza, és krimi egyben. Így fogalmazza meg, mi készítette az életút megírására: „Az a meglepetés hatott így rám, ami Tarnovszka életében, bukásában és perében rejtett: a betegségünket okozó bacillus, az új gyógymód kialakulása (Tarnovszkát pszichoanalízisnek vetették alá), a vallás és a tudomány konfliktusa, a nyitott szemű Justitia, az evolúció türelmetlensége... Végül az a meggyőződés vezetett, hogy Tarnovszka bűnében a saját vétkeink tükröződnek vissza. A >>Tarnovszka-ügy<< még különlegességnek számított. A férfias világ, amely azokban az években kezdett csődöt mondani, saját pusztulását keresi az asszonyban.”

Sz. Zs.

Az űs kastély
Esszék
(Jorge Luis Borges
válogatott művei)

Európa Könyvkiadó,
356 oldal, 1500 Ft.

„A könyvtár egy varázsszoba, ahol az emberiség legjobb szellemei várakoznak, de ahhoz, hogy megszólalhasanak, ránk is szükség van. Ki kell nyitnunk a könyvet, és akkor megszólalnak.” Emerson könyvekről vallott iménti szavai nagy egyetértést váltottak ki Borgesből, aki egy ideig a spanyol nemzeti bibliotékát is irányította. *Az űs kastély* című esszégyűjteményben (amelyet negyedikként jelentett meg az Európa Könyvkiadó

a tavaly száz éve született szerző válogatott műveinek ötkötetesre tervezett sorozatában), több helyütt is idézi ezt az emersoni gondolatot. Borges nem győzi ismételni, hogy egy-egy könyv újraolvasása fontosabb, mint az olvasás. „Olyanok vagyunk – írja –, mint Hérakleitosz folyója... Szüntelenül változunk, egy-egy könyv minden olvasata és minden újraolvasásának az emléke megújítja a szöveget.”

Borges, aki húsz éven át volt az angol irodalom professzora a Buenos Aires-i Egyetemen, zavarba ejtő műveltségre tett szert. A kötetben található, irodalmi művekről és alkotókról, vagy például a krimiről szóló esszéiben, előadásiban kedvetelve csapong Püthagorasz, Szent Ágoston és Nietzsche között vagy Dantétól, Cervantesen és Herman Melville-en át Edgar Allen Poe-ig. Sziporkázó elemzéseket, meglepő következtetéseket olvashatunk tőle Franz Kafkáról, Lewis Carrollról, Shakespeare-ről, Paul Valéryről, Walt Whitman Fűszálak című költeményéről, az Isteni színjátékról. Kedvencek Dante és Cervantes tetszik, Joyce-ról azonban úgy véli: bizonyos értelemben megbukott, mert művét lehetetlen erőfeszítés nélkül olvasni. Márpedig Borges az irodalmat a gyönyörködtetés egyik formájának tekinti, s ennek megfelelően lebilincselő fordulatossággal, érdeklődést keltőn, olvasmányosan és olvasásra ösztönzőn ír róla. Összefüggésbe hozza az élet mindennapi eseményeivel, az időben, térben, stílusban egymástól távolinak látszó alkotók között is képes szellemi rokonságot felfedezni. Valóságos és hatásos olvasás-propagandát művel.

„Sokat beszélnek a könyv eltűnéséről, szerintem ez lehetetlen – írja egy helyütt. – Azt mondják, hogy nincs különbség egy könyv és egy újság vagy lemez közt... Az újságot a feledés jegyében olvassuk, egy lemez gépies és épp ezért frivol. A könyvet azért olvassuk, hogy emlékezzünk rá.” Lám Borges emlékszik. Remek a memóriája. *Az űs kastély* című esszégyűjtemény-

Az Osiris Kiadó márciusi újdonságai

Pléh Csaba: A lélektan története	3200 Ft
Gyurgyák János: Szerkesztők és szerzők kézikönyve	2400 Ft
Magyar Zoltán: Szent István a néphagyományban	1480 Ft
Benkő Loránd: Nemzet és anyanyelve	1280 Ft
Szabó Lőrinc összes versei I–II.	5500 Ft
Balthasar: A három nap teológiája	1480 Ft
Bethlen István: Válogatott politikai írások	2280 Ft
Képes Krónika	1780 Ft
Küküllei János: Krónika Lajos királyról	1680 Ft
Teleki Pál: Válogatott politikai írások	1980 Ft

Megjelenés előtt álló kötetek

Romsics I.: Magyarország története a XX. században (utánnomás)	3480 Ft
Kristó Gy.: Magyarország története 895–1301-ig (utánnomás)	2680 Ft
Kósa L.: Magyar művelődéstörténet (utánnomás)	3100 Ft
Andorka R.: Bevezetés a szociológiába (utánnomás)	2800 Ft
Atkinson: Pszichológia (utánnomás)	3500 Ft
Németh E.: Közszerelés (utánnomás)	1880 Ft
Horváth T.: Könyvtárosok kézikönyve I. k. (utánnomás)	2480 Ft
Ficzere L.: Magyar közigazgatási jog. Általános rész (utánnomás)	2910 Ft

A kötetek megvásárolhatók az Osiris Könyvesháznál (1053 Bp., Veres Pálné u. 4–6. Tel.: 318-2516, 266-4999) és megrendelhetők az Osiris Kiadóban (1053 Bp., Egyetem tér 5. Tel.: 266-6560/108 m)

B & T Bába és Társai Nyomdaipari Kft.

Levélcím: 6725 Szeged, Határőr u. 1.
Üzemegység címe: Szeged, Dorozsmai út 35.

Soós Edit: *Integráció és regionalizmus*

A PHARE-program keretében az OTKA kutatási program támogatását elnyert szerző az Európai Unióhoz csatlakozás folyamatainak jobb megértéséhez ad hasznos és értékes eligazítást a címbeli aktuális témában. (E mű oktatási anyag a egyetemeken!)

Tóth Béla: *Teremtő Joó Istvánék emlékező könyve*

A József Attila-díjas szegedi író legújabb műve a történelem több száz évében és a szép szavakban-kifejezésekben elmerülni szerető olvasóknak kínál igazi csemegét, izgalmas kalandozást – 150 képpel.

A hetvenöt éves Tóth Béla vándortarisznyája belbecséből

Az íróársadalom „nagy öregje” születésnapjának tiszteletére – Kiss Ernő és Majzik István szerkesztésében – készült „meglepetés”-könyv a méltatók személyes hangvételű írásai mellett Tóth Béla műveinek részleteiből tartalmaz egy csokornyit válogatást.

Tóth László Tibor: *Ellenprogram, Nevető város*

A szerző mindkét műve elemi erővel hat fantáziánkra, s képes rádobbtetni: a sci-fit, a túlvilági létet a valóságtól talán csak egy lépés választja el...

Nótás Kalendárium 2000

Hasznos olvasmányt kap kézbe az olvasó – a Kikli Tivadartól megszokott alaposággal, igényességgel szerkesztve.

A könyvek a kiadónál is megrendelhetők.

A SZÉPHALOM KÖNYVMŰHELY AJÁNLATA

- Albert Zsuzsa: *Posta a mából* (új versek) 680 Ft
Csete Örs: *1956 Budapest* (a forradalom 43 résztvevőjének portréja és vallomásai, Magyar Napló Kiadó) angol és magyar nyelven, 3920 Ft
Jókai Anna: *Ne féljete* (regény, életműsorozat, 10. utánnomás) 1800 Ft
Jókai Anna: *Szegény Sudár Anna* (regény, életműsorozat) 1980 Ft
Jókai Anna: *Három* (tudatregény, életműsorozat) 1200 Ft
Jósika Miklós *Emlékkönyv* (Jósika Miklós-életműsorozat, szerk. Szajbély Mihály) magyar, flamand és francia nyelven, 1800 Ft
Kolumban, Nicholas: *The Science of In-Between – Antology of Contemporary Hungarian Lyrik* (A New York-i Box Turtle Press kiadóval közös kiadásban) 1800 Ft
Lakatos Menyhért: *Tenyérből mondjátál jövőndöt* (új versek) 790 Ft
Mándy Stefánia: *Scintilla* (új és válogatott versek) 890 Ft
Mezey Katalin: *Kivála Palkó Nemlehet-országban* (meseregény – 2. kiadás, az Új KÉZirat Kiadóval közös kiadásban) 1790 Ft
Nagy Gábor: *Lélekesztő* (új versek) 650 Ft
Röhrig Géza: *Éj* (új versek) 890 Ft
Szakács Eszter: *Másik hely, másik idő* (új versek) 650 Ft
Szempci Molnár Ferenc: *Krónikásének a XVIII. századból* (Zichy Mihály és Szilágyi Márton tanulmányával, Zachar József előszavával) 1500 Ft
Várkonyi Nándor: *Az ötödik ember I–III.* (Várkonyi Nándor-életműsorozat) 6400 Ft
Várkonyi Nándor: *Varázstudomány I.* (Várkonyi Nándor-életműsorozat) 3300 Ft

Széphalom Könyvműhely
1068 Bp., Városligeti fasor 38., Tel./fax: 351-0593

ben szereplő értekezéseinek nagyobbik része évtizedekkel az után született, hogy irodalmár szerzőjük elvesztette a szemevilágát.

Mátrabázi Zsuzsa

Gyerekirodalom

Betyár volt-e cigány Jóska? (Cigány mesék)

Noran Kiadó, 1999. 1390 Ft

„Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy nagyon szegény cigány. Annyi gyereke volt ennek az embernek, mint szitán a lyuk. Bizony sokszor előfordult, hogy nem tudott nekik enni adni” – kezdődik a Csudatarisznyáról szóló történet. Nem első ízben jelennek meg Sáfár Sándor cigány meséi, melyeket az ötvenes években gyűjtött Szarvason és környékén. Mesegyűjteménye a '70-es években magyarul és németül is olvasható volt már. A tanítóként, népművelőként tevékenykedő Sáfár Sándor felismerete a cigány néphagyományok értékeit és lejegyezte őket. Ugyanakkor előadásokat tartott arról, hogyan boldogulhatott egy cigány fiatal az akkori Magyarországon. Ahol tudta, segítette őket: írni tanította az analfabétákat, ruhákat gyűjtött számukra, gyűjtésének megjelentetésével pedig népszerűsítette sajátos kultúrájukat. Az általa gyűjtött mesék figurái és motívumai bármely magyar népmesekönyv lapjairól ismerősek lehetnek. Visszaköszönnek a hármastestvérpárok, a sokféle sárkányok, a gyönyörűség táltozó paripák, a varázslatos tárgyak, a boszorkányos vénasszonyok, az óriások és a jól ismert mesei szófordulatok. Csak éppen az alsó világot – ahová minden valamire való mesei hős eljut, hogy kiszabadítsa néhány királylányt – itt következetesen Alsó-Indiának hívják, s a szegény paraszt helyett szegény cigány a főszereplője a történeteknek. A tekervényes, sokszálú cselekményt csodálatosan adja elő a gyűjtő legfőbb adatközlője, Nagy Lajos, aki minden bizonyonnyal nagy mesemondó hírében állt.

Sz.Zs.

L. Frank Baum: Mo, a Bűvös Birodalom és népének meglepő kalandjai

Kairosz Kiadó, 1999

Fordította: Fehér Bence

Az Oz, a csodák csodája írójának kötete 1900-ban jelent meg először, és közel száz évet kellett várni, hogy magyarra is lefordítsák. Az Ozzal ellentétben ezúttal Baum nem egy hosszabb, önálló történettel lepte meg fiatal olvasóit, hanem 14, meglepetésnek nevezett meseepizóddal. A történetek Mo-ban, a Bűvös Birodalomban játszódnak, amely olyan gyönyörű hely, hogy a térképeken ábrázolt országok meg sem közelíthetik szépségét. Mitől olyan nagyon kellemes hely Mo? Először is azért, mert nincs a birodalomnak szegény alattvalója, a javak fákon teremnek és a tejfolyóban sajtiszigetek meredeznek. Az itt élők nemcsak hogy nem szegények, de vidám, könnyű szívű népek is. A tizennégy meglepetésepizód itt játszódik tehát és lakóival legalább olyan csodálatos dolgok történnek, mint amilyen csodálatos maga a birodalom. Rögtön az első kis mesében a jóságos uralkodónak leharapja a sárkány a fejét, aki ezután anélkül él, míg egy legény marcipánból nem csinál neki újat, elnyerve ezzel a tétivel az egyik hercegnő kezét. Felbukkan továbbá a mesében a gonosz Homlokromlok király, a fagylaltot tejelő tehén, Timitomi és Húsoshasé hercegnő, hogy csak néhány szereplőt említsek. A gazdag fantáziával szőtt mesék a gyerekek kedvencei lesznek, hiszen a képzelet csodálatos világába kalauzolja őket Baum. Az illusztrációk Frank Ver Beck kezét dicsérik, a szecesszió formavilágát tükröző apró mestermunkái segítik elképzelhetővé tenni Mo hihetetlen világát.

H.B.

Színház

Peter Brook: Időfonalak

Európa Könyvkiadó, 1999

403 oldal, 1500 Ft

A művész-önéletrészek gyakori tulajdonsága, hogy egyetlen-

nek. Mihelyt szerzőjük rátér pályafutására, a külső események, kivált, ha sikerekkel jártak, többnyire elhomályosítják az alkotó embert, aki ettől még megbízható krónikása munkásságának, de keveset tud hozzátenni önmagából szakmai teljesítménye regisztrálásához.

Peter Brook a nagy (és tartós hatású) angol rendező azért került el ezt a szinte törvényszerű ön-elhomályosítást, mert bár megemlékezik minden produkciójáról, rendszeresen elszakad pályáivépítkezése esetlegességeitől. Mögéjük nézve egyre inkább azt kutatja, mennyire tudta megvalósítani azt a teljességet, ami csak akkor jön létre, ha a mindenkor közönségfogadtatás valamiképp visszaigazolja legbensőbb – szavakkal nehezen kifejezhető – művészi szándékait.

E szakadatlanul kereső magatartásnak, befejezhetetlen újakezdő képességnek meggyőző dokumentuma az *Időfonalak*, amely egyszersmind szellemi megvilágosításainak öszinte és hű tükörképe. A hetvenöt éves alkotó természetesen mind gyermekkoráról, mind ifjúságáról remek epizódokat örökít meg. Könyvének ebben a részében érvényesül pompás öniróniája. Egyúttal megmutatkozik mérhetetlen figyelmessége, amivel igyekszik felfedezni a látszólag jelentéktelen mozzanatokban, találkozásokban rejlő energiákat, és kitudni, vajon milyen útmutatást nyújtanak számára a rejtőzködve csábító célok a bátorságos továbblépéshez.

Csodálkozni és meglepődni tudó, állandó tanulásra kész természetéből adódott, hogy kísérletező kedve sohasem lankadhatott. Fogékonysága a tartalmas újdonságokra, párosulva a hagyományok és a kultikus személyiségek iránti mély tisztelettel végül is odavezette, hogy megalapítsa színházi kutatóközpontját. Keretében évekig tartó próbákkal állította színre hasonlíthatatlan előadásait. A bensőséges vallomáskötetet áthatja a szenvedélyes faggatózás a színészi tehetségről és a színház jelentőségének meghatározásáról. Brook úgy látja: színház az, ami életünket segít érthetőbbé tenni. Az *egyéb* időtöltésekről nincs szava...

(iszlai)

Képzőművészet

Ernst Gombrich – Didier Eribon:

Miről szólnak a képek?

Balassi Kiadó, 1999

191 oldal, 1200 Ft

A kiadó *Tartós hullám* sorozatának új darabja interjúkötet, melyet a világhírű művészettörténnésszel készült beszélgetésekből szerkesztett egybe Didier Eribon. A francia író készített már hasonló könyvet Claude Lévi-Strausszal, és megírta Michel Foucault életrajzát is. Gombrich-csal készült beszélgetései sok újdonsággal és érdekességgel szolgálnak a hazai olvasó számára, aki minden biztonnal találkozott már az itthon is óriási sikert aratott *A művészet története* vagy a *Művészet és illúzió* című könyvekkel. Gombrich művészettörténete „Magyarországon minden művészettel kapcsolatos szakmai felvételi vizsga kötelező anyaga, nem azért, mintha ideális szakkönyv lenne, hanem mert nincs más helyette. Pótolhatatlansága abban rejlik, hogy eddig senki más nem tudta a művészet történetét olyan érdekesen összefoglalni, mint ő” – írja az utószóban a sorozatszerkesztő Beke László.

A kötetben nem csupán életrajzi események és művészetelméleti adalékok találhatók, de egy több mint nyolcvan éves, sokat látott tudós szórakoztató, anekdotikus történetei is. Feltárul a monarchiabeli Bécs szellemi légköre, benne Freud, Schönberg, Mahler alakja, akikkel Gombrich családja révén személyes ismeretségben állt. Nyomon követhetjük, hogyan költözött az ifjú kutató a Warburg Intézettel Londonba a náciizmus idején. A második világháború alatt a brit fővárosban a német rádiót hallgatta, és jelentéseket írt a BBC-nek, általa értesült leggyorsabban a Führer haláláról az angol szász világ.

Az esztétikai tárgyú beszélgetésekben Gombrich megmagyarázza, miként érti *A művészet történetének* nyitómondatát, mi-

szerint „művészet valójában nem létezik, csak művészek.” Beszél a festő Kokoschkához és a nyelvész Roman Jakobsonhoz fűződő kapcsolatáról, s arról, hogyan befolyásolta a művészetről való gondolkozását a pszichológus Karl Popperrel való ismeretség, vagy az információelmélet. Gombrich cáfolja a széles körben elterjedt nézetet, miszerint az ő felfogásában a művészet története az egyre jobban a valósághoz közelítő, realiztikus ábrázolásról szól. S bár számára nem létezik a művészet hegeli értelmű, tökéletesedő fejlődése, azonban vannak olyan folyamatok, amelyeknek a felfedezése, leírása közelebb vihet bennünket a művek megértéséhez. Gombrich tartózkodóan fogadja a modern elméleteket, melyek a „nem”, az „osztály” vagy a „faj” nézőpontjából közelítenek a műalkotásokhoz: „manapság mindenről írnak, csak a művészetről nem.” Ő viszont sok művet elemez és értelmez ebben a könyvben is, és töretlen hittel vallja az ezredvégen, hogy „elviselhetetlen lenne az élet, ha soha nem lehetne a nagy művészethez menekülni.”

-oil-

Fotó

Ács Irén – Levendel Júlia:
„Őrizd meg...”
Liget Műhely Alapítvány,
 57 oldal, 1500 Ft

Az igazán jó fotó önmagáért beszél. Főlöszleg és túlmagyarázó hozzá a képalírás. Ács Irén fotóművész is ilyen képeket készít, kedves nőgrádi alakjairól fotóalbumot is megjelentetett.

Most azonban a fotós megszólal, és szavait családi képekkel illusztrálja. Néhány kivételtől eltekintve idilli képek, amelyek az elbeszélő kommentálásával a vészskorszakot idézik fel, sajátos, kisvárosi nézőpontból. A történelmek azt a nehezen megragadható, éppen ezért legizgalmasabb pillanatát, amikor a szécsényi polgárok: zsidók, hivatalnokok és földművesek,

akik évszázadok óta békében megfértek egymással, hirtelen, egyik hétről a másikra ellenségekké váltak. Tudjuk, mi következett azután. De mennyire más tudni, mint egy oldalpáron olvasni azoknak a szécsényi zsidóknak a nevét, akiket meggyilkoltak, és akiről az előző lapokon fiatalkori, derűs képeket látni. Ez a személyes hangon fölidézett holocaust megrendítőbb, mint sokszor az írói stíluszsátság.

Ács Irén édesapja kérését teljesíti ezzel a gyönyörű kiállítású könyvvel. Megőrzi – reméljük azt is: okulásul – az utókorunk azokat a kapkodva írott sorokat, amelyek a táborból érkeztek az otthonmaradtakhoz, a szerencsés megmenekülőkhöz. A bevezetőben fölített kérdésre (megidézhető-e ezekkel a fényképekkel Szécsény egykori élete, amikor a zsidók és a nem zsidók békében éltek együtt?) a fölkavaró vallomás-album pontos választ ad. Igen, megidézhető. És meg is őrizhető. A legmaradandóbban talán éppen így: egy speciális, tudománynak nem is nevezhető formában, amit Ács Irén így nevez: együttélés-történelem.

Szikora Katalin

Folklór

Nagy Olga:
A mítoszok nem halnak meg
Holnap Kiadó, 240 oldal

A kiváló erdélyi folklorista, akitnek nevét szépszámú jelentős népmese gyűjteménye nyomán ismerete meg az egész magyar nyelvterület szakmai és laikus olvasóközönsége, közel hat évtizednyi „terepmunkájának” elméleti summáját bocsátja közre legújabb kötetében.

Mint hogy a mese a mítosznak egyfajta megjelenési formája – amennyiben lényegük a létbizonytalanság érzéséből fakadó szorongásnak a szabadjára eresztett képzelet leleményeivel való enyhítése –, egyenes út vezet a mesekutató konkrét tapasztalataitól az emberi lélek általánosabb mozgatóerőinek ku-

ratásáig. Ezt a gondolati ívet követi az írás – mely a szerző valómása szerint is inkább esszé, mint „kemény” tudományos munka –, s legfőbb értékének tekinthető, hogy következetesen sorra veszi mindazon jelenségeket, melyek a mai emberben szorongást keltenek, s mindazon tipikus szellemi alkalmazkodási módokat, melyek nem a kor követelte optimális színvonalon, hanem archaikus módon próbálják megragadni a valóságot. Néhány fejezetcím a tartalomjegyzékből rögtön világossá teszi, milyen „démonokkal” viaskodik az a kelet-közép-európai értelmiségi ember, aki sok más embertársánál jobban érzi a bőrén fájának (a homo sapiensnek) az őskortól napjainkig cipelt ösztön-örökségét: „A mi-tudattól a nemzet tudatig – Mítosz és/vagy történelem? – A faji felsőbbrendűség mítosza – Az antiszemitizmus történelmi alakulásai – Cigányellenesség – A képernyő mítosza – Mítosz és könnyűzene – Mítosz és irodalmi szubkultúra – A politikai mítoszok természete – Az „Európa-ház” mítosza – Liberalizmus és/vagy konzervativizmus”.

A számtalan szubjektív elem okán valóban esszének kell mondanunk e művet, bár irodalmi hivatkozásainak sokaságát – és tartalmának átfogó jellegét – tekintve, akár kulturális antropológiai tanulmányként is olvashatnánk.

T. I.

Szexológia

Shere Hite:
A nők szexuális életéről
Magyar Könyvklub, 2000
 446 oldal

A nagy választékkal szolgáló amerikai szakirodalomban is feltűnést keltett Shere Hite szociológiai felmérése, mely háromezer kitöltött kérdőív alapján törekedett megállapítani: milyen nemű gyakorlatot élnek meg az Egyesült Államok ivarérett nőtagjai, a nemi örömszerzésnek hányféle technikáját ismerik, a testi adottságokon túl

miféle társadalmi szabályozók játszanak közre a nemi aktus folyamán. A kérdőívekre 14 és 78 év közötti nők válaszoltak – ezért méltán vélhette Shere Hite, hogy felmérése széles körű, a társadalom minden rétege képviselve van, következtetései hiteselek.

Sajnos azonban már az első lapokon közreadott kérdőív olvasásakor észre kell vennünk, hogy ezt a kérdéssort nem válaszolhatták meg: 1. az analfabéták, 2. a szexualitásról tanulatlanság miatt vagy szeméremből vélekedni képtelenek, 3. akik nem elég jól fogalmazznak. A válaszok tetemes része ugyanis kisebb esszé megírását várja el a nyilatkozótól.

Ilyenformán azoknak a válaszára támaszkodhatott, akiket az alsó-közép osztálytól felfelé sorol be a szociográfiai gyakorlat, de ezeken belül sem eshetett szó a hátrányos külleműekről, s mert nem vizsgálták az anyagi lehetőségeket, így azokról a nőkről sem, akik igényeiket akár ellenszolgáltatás fejében elégtik ki férfiakkal. Anélkül tehát, hogy Hite tudná, vagy hangsúlyozná, csak olyan adatközlőkre támaszkodhatott, akik az elfogadott középértéget alkotják, és a szexológiai könyvek olvasói.

A felmérés negyed évszázada készült, 1976-ban jelent meg. A mai magyar olvasó számára újdonságot nem jelent az, amit nagy szóbőséggel bemutat a kérdőívekből vett idézetek sora: a nemi izgalom és orgazmus legfontosabb pontja a clitoris. Ezt izgatni javallotta már Lotheringiai Ferencnek is Mária Terézia háziorvosa, hogy a császári felség örömtelinek találja a nemi életet. Nemigen akad olyan európai szexológiai munka, amelyik erről meg ne emlékeznék, legfeljebb ködösen magyarázható erkölcsi alappal tiltották: nehogy gyakorlattá válják a maszturbáció.

Hite ebben szolgál újdonsággal. Nemcsak a szörnyűségekkel ríogató szemlélettel szakít, hanem kifejezetten ajánlja, hogy tekintse önmagát örömforrásnak, más közreműködését nem szükségképp igénylő,

szabad lénynek a maszturbáló. Újra és újra leszögezi, hogy azok az idők már elmúltak, amikor a nemi élet egyedüli célja az utódok létrehozása, s kivált elmúltak azok az idők, amikor a nő egyetlen megélhetési módja az ivadékok megfelelő gondozása. A nő már önálló munkavállaló, nem baba-nyártó automata, ergo nem is használati tárgy. Negyed évszázaddal tapasztaltabban és egy másik világ életkörülményeinek ismeretében azonban már észrevesszük a szociográfus feminizmusának buktatóit. Azt, hogy sejtelve sincs róla, a nők nemcsak azért szülnék, mert kell, hanem mert örömük van az anyaságban, nemcsak azért munkavállalók, mert a szabadság vonzza őket – hanem mert így lehet csak megélnie egy családnak, a férfiak csattanós „válasszal” szolgálnak az állami terhek rájuk szabása ellen – korábban halnak.

A Hite-riport néven elhíresült munka alaphibája – úgy hiszem – az, hogy a nők nemi életéről szól, holott csak az ember nemi életéről lehet beszélni. Egy cselekményről, amit soha senki, egyik nem képviselője sem élhet teljessé enkezüleg végbevitt sterilításban.

–kes

Természetgyógyászat

Reinhard Schiller: Szent Hildegard gyógyításai

A Magyar Könyvklub új kötetéből a napjainkban oly divatos és meglepő sikerekre képes természetgyógyászat újabb ágát ismerheti meg az Olvasó.

Szent Hildegard tanításaiban egyszerre jelenik meg a mélyen átértett keresztény hit és a már-már reneszánsz természetfelfogás. A XII. században élt benecés apáca, ahogy kortárs életrajzírói megállapították, „Prófetikus szellemben nyilatkozott az ember, az elemek és más teremtmények természetéről, arról, hogyan segítenek az embereknek és sok egyéb titokról.” A gyenge és beteges Hildegard lá-

tomásain keresztül fürkészte ki a természet titkait, és számára az éber víziók olyannyira magától értetődőek voltak, hogy csak tizenöt éves korában ébredt rá, hogy másoknak nincs részük bennük. Negyvenhárom évesen kapta küldetését Istentől, hogy saját megjegyzései nélkül írja le a különleges élményeit. Mivel nem tudott jól latinul, egy szerzetes segítette neki ebben. Írásai között levelek, énekek, evangélium-értelmezések, filozófiai szövegek egyaránt találhatók.

A Hildegard-gyógymód, mely isteni útmutatás alapján – tehát nem tudományos alapon – fejlődött ki, és természetes gyógymódok gyakorlati alkalmazását, valamint a szent apáca Causae et curae (A betegségek okainak felderítése és gyógyítása, a testiünkkel való bánásmód) című művének felhasználását jelenti, mai formáját Dr. Gottfried Hertzknának köszönheti. Ő volt az első orvos, aki komolyan vette Hildegard tanításait, és megismertette a szélesebb közönséggel. A legfőbb különbség a hagyományos és a Hildegard-féle orvoslás között abban rejlik, hogy míg a hivatalos orvostudomány ismeretei szinte kizárólag a betegeken és az állatokon végzett kísérletekből származnak, addig Hildegard szerint ezen ismereteknek két forrása van: az isteni, a jó tudás és a sátáni, a rossz tudás. Minden betegség eredetét az ember bűnbe esésében jelölte meg: „Ama bizonyos alma elfogyasztása után Ádám epéje, miként minden nembéli társáé is, keserű lett, és ez valamennyi súlyos betegség ősoka.”

A könyv a tudós szent legfontosabb orvosságainak receptjei mellett közel hatvanféle betegség gyógymódját tartalmazza, mely javarészt gyógynövényekből készült kenőcsök, főzetek, valamint drágakövek alkalmazásából áll. Hildegard modern felfogását mutatja, hogy tudományának négy alappillére – a diéta, a tisztító eljárások, a gyógynövények, a böjt – hasznosságát manapság újra felismerték.

GT

Tudományszociológia

Carl Sagan: Korok és démonok Typotex Kiadó, 1999

A kiadó Szkeptikus Könyvek sorozatában megjelent kötet írója jól ismert a magyar olvasóközönség előtt. Carl Sagan 1995-ben adta közre hazájában e könyvét, mintegy összegezve tudománynépszerűsítő munkásságát. A NASA neves űrkutatója által vállalt feladat nem túl hálás, a tudomány módszereit és eredményeit ugyan szükséges ismertetni a szélesebb olvasóközönséggel, azonban aki erre adja a fejét, az könnyen találkozhat a kollégák rosszalló tekintetével: úgysem lehet a tömegek számára közérthetővé tenni a különböző szakterületek által felhalmozott tudást... Ez a kizárólag publikációival és saját kutatási területével foglalkozó réteg sem tartja vissza Sagant attól, hogy példák százait felvontatva beavassa olvasóit a tudományos megismerés módszertanába. A szerző cseles, a választott témáknak (a Mars bolygó, az UFÓ-k, a boszorkányüldözés stb.) semmi más dolguk nincs, mint hogy minél többen kedvet kapjanak a könyv olvasásához. Számptalan más terület is középpontba kerülhetett volna, azonban a professzor olyan területekhez nyúlt, amelyek „titka” – éppen rejtélyességüknél fogva – szinte minden embert érdekel. A szerző a hiedelmek keletkezését és hatásmechanizmusát mutatja be. A *Korok és démonok* elé választott két mottó is hűen deklarálja Sagan céljait: „... várunk világosságra, és ímé, sötétség...” (Ésaiás 59, 9) és „Jobb meggyújtani egy gyertyát, mint átkozni a sötétséget” (Adage). Az első helyzetjelentés, míg a másik program. A könyv fejezetei követik ezt a kettős felépítést. Az adott témákat vizsgálva Sagan sorra veszi a „bizonyítékokat”, majd a tényeket, annak érdekében, hogy az emberi történelmen átívelő – sokszor tömeghisztériává fokozódó – emberi butaságra felhívja a figyelmet, nem feledkezve meg arról,

hogy rámutasson: az emberek félrevezetése ki(k)nek állt érdekében – külön kiemelve a 20. században a média felelősségét. Mindeközben, szinte észrevétlenül megismerkedhet az olvasó a tudomány megismerési módszereivel, hiszen mire végigolvassa a *Korok és démonok*at, egy tudományszociológia kézikönyvet is tanulmányozott. Persze, amikor régebbi történelmi korokra nyúl vissza Sagan, akkor a szélhámosság és szemfényvesztés leleplezésére egykori dokumentumokhoz nyúl, hogy véletlenül se essen abba a hibába, amit könyvében folyamatosan ostromoz: a hazugságot bizonyítja, és nem pedig hitet tesz állításai igaza mellett... A boszorkányüldözés logikáját vizsgálva korabeli forrásokra támaszkodik, amelyekből kiderül, hogy Angliában felbérelt emberek (prickerek) „hajtották fel” azokat a szerencsétleneket, akiket boszorkányokként bélyegezettek meg. Mivel a prickerek fejpenzért dolgoztak és elég volt egy anyajegy vagy heg „bizonyítékként”, aki az útjukba került, már potenciális áldozat lett. Az önmagát gerjesztő hisztériát fokozta, akire rásütöttek, hogy boszorkány, az nem menekülhetett. „A tárgyaláson nem volt szokás figyelembe venni enyhítő körülményeket, sem pedig a vádlott védelmében tett tanúvallomásokat. A lehetetlennel volt határos meggyőző alibit bizonyítani, mert különleges bizonyítási szabályok voltak érvényben. Több esetben is előfordult, hogy a férj azt állította, a felesége a karjaiban aludt, amikor a vád szerint az ördöggel dorbézolt a boszorkányzombaton. A püspök azonban türelmesen megmagyarázta neki, hogy a démon foglalta el a felesége helyét az ágyban, (...) A szép fiatalasszony elkerülhetetlenül a lángok martaléka lett.” Sagan a tényekként kezelt idegnek látogatásának köszönhető „eltérítések” kárvallottjainak beszámolóit elemezve mutat rá, hogy a hisztériás és befolyásolhatóság a boszorkányüldözések megszűntével nem tűnt el, csak átalakult.

Habe

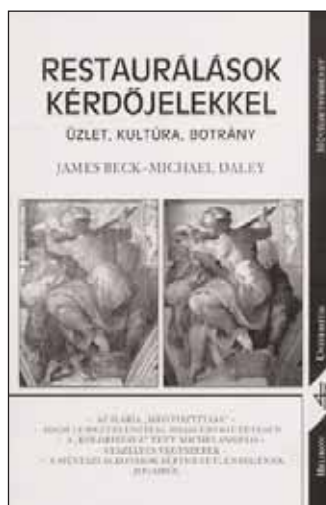
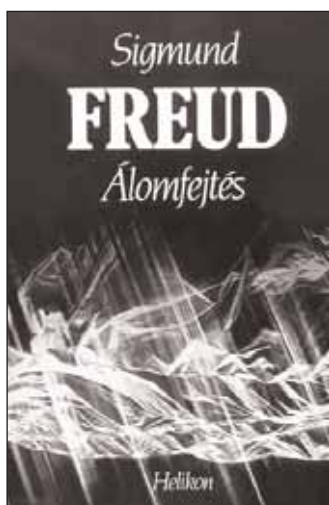

A Helikon Kiadó ajánlata

Sigmund Freud
Álomfejtés
1480 Ft

A pszichoanalízis megalapítójának nagy hatású összefoglaló műve a klinikai lélekelemzéshez anyagot adó egyik legfontosabb jelenséget, az álmot vizsgálja, bebizonyítva, hogy az álom nem véletlenszerű és értelem nélküli, hanem a pszichikumnak logikusan értelmezhető, belső törvényei szerint létrejött terméke.

James Beck – Michael Daley
Restaurálások kérdőjelekkel
Üzlet, kultúra, botrány
(Helikon Universitas)
1880 Ft

A könyv szenvedélyes perirat a műalkotások jogainak védelmében azokkal a – napjainkban eluralkodó, gyakran áltudományos indoklással alátámasztott és nem egyszer barbár – módszerekkel szemben, melyeket a restaurátorok alkalmaznak. A szerzők, James Beck, amerikai művészettörténész, Michael Daley, angol festőművész nem a veszélyeztetett alkotások restaurálásának szükségességét kérdőjelezik meg, hanem a munkálatok jogosságát és lelkiismeretességét vitatják. Elrettentő példaként a gondatlan bánásmódra, részletesen foglalkoznak a Sixtus-kápolna mennyezetfreskóinak, a firenzei Masaccio freskók közelmúltbeli munkálataival.

Írország nemzeti ünnepén, Szent Patrick napján, március 17-én, 17 órakor a Libri Könyvpatotában (1074 Budapest, Rákóczi út 12.), Takáts Ferenc irodalomtörténész bemutatja a Helikon Kiadó újdonságát Seamus Dean: Nyughatatlan ír lelkek c. regényét.

A könyvek megrendelhetők a Helikon Kiadónál 1053 Budapest, Papnövelde utca 8. Telefonon Borbíró Zsókanál és/vagy Varga Istvánnál a 317-4987-es számon, vagy a 317-4967-es faxon, valamint megvásárolhatók a Helikon Könyvesházban: Budapest VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37.

Megérkezett a boltokba a Ki Kicsoda 2000

A kiadó munkatársai, szakértői 50 000 óra munkával hozták létre minden idők legteljesebb magyar és külföldi kortárs életrajzi lexikonát. Ez a lexikon most a legfrissebb, a legteljesebb a világon. Franjo Tudjman halála ugyan nincs már benne, de novemberi adatok még igen. A Ki Kicsoda 2000 két kötetben 13 261 magyar és 6 373 külföldi kortársunk pontos adatait közli, az érintettek személyes tájékoztatása és nyilvános, ellenőrzött dokumentumok alapján. A Ki Kicsoda 2000 nélkül nem teljes az iskolai, intézményi és a közkönyvtár, nem teljes a családi könyvespolc.

Keresse a könyvesboltokban, vagy forduljon közvetlenül a kiadóhoz:

GREGER-BIOGRÁF KIADÓ

1066 Budapest, Teréz Krt. 28.

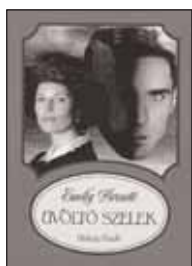
Telefon: (1) 302-5148. Fax: (1) 353-1063

E-mail: biograf@greger.hu

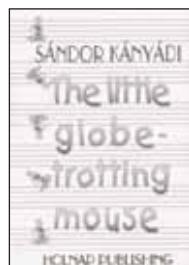
Lengyel László és Várszegi Asztrik „párbeszéd-könyve” hosszabb ideig volt a könyv-sikerlisták szereplője, és teljesen elfogyott a könyvesboltokból. A nagy sikerre való tekintettel a Helikon Kiadó újra megjelentette, így most már újra kapható a könyvesboltokban és megrendelhető a Helikon Kiadótól (1053 Budapest, Papnövelde utca 8. Tel.: 317-4987) a kötet: Lengyel László – Várszegi Asztrik Beszélgetőkönyvecske

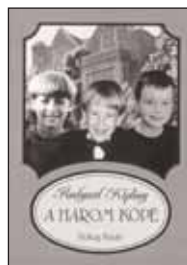
A H O L N A P K I A D Ó A J Á N L A T A

EMILY BRONTË:
Üvöltő szelek
1200 Ft

SÁNDOR KÁNYÁDI:
The little globetrotting mouse
A közkedvelt meseregény angol változata a tavaszi könyvfesztivál újdonsága
1500 Ft

RUDYARD KIPLING:
A három kópé
1200 Ft

LEDERER EMMA:
Egyetemes művelődéstörténet
1800 Ft

Az évszázad vallási botrányának szenzációs története:
MICHAEL BAIGENT – RICHARD LEIGH:
Mi az igazság a Holt-tengeri tekercesek körül
1790 Ft

A KÖTETEK MEGRENDELHETŐK:

HOLNAP KIADÓ 1111 Bp., Zenta u. 5. T/F: 466-6928, 209-4694 TAN-TÁRS KÖNYVKERESKEDÉS 1072 Bp., Nyár u. 14. T/F: 322-9846

Megjelent könyvek

2000. február 11-24.

A

A 95 legjobb Java-applet. Panem, (Web világ) ISBN: 963-545-216-0 fűzött: 2890 Ft

A Biblia ismerete. 5. Dániel – Malakiás. KLA. ISBN: 963-04-8936-8 kötött: 1750 Ft

A hetvenöt éves Tóth Béla vándortársnyájának belbecséből. Bába. (Tisza hangja 51.) ISBN: 963-9144-56-8 fűzött: 498 Ft

A jáki apostolszobrok. Balassi. ISBN: 963-506-271-0 kötött: 5000 Ft

A kínai zene elméletéből. Argumentum – Orientalisztikai Mköz. ISBN: 963-446-125-5 fűzött: 1200 Ft

A közoktatási törvény. OKKER. ISBN: 963-9228-17-6 fűzött: 1700 Ft

Alazard, Jeanne-Élise: A kedvező pillanat. A zodiákus jegyek és mindennapi dinamikájuk. Édesvíz. (Titkos tanok sorozat 1.) ISBN: 963-528-427-6 fűzött: 1190 Ft

Áldor Imre: Hősregék a hunok és Árpádok korából. Magister 93. ISBN: 963-8357-13-4 kötött: 1600 Ft

Alexy Elza: Mágia. Fehér mágia – fekete mágia, kabbala. Lazi K. (Pentagramma könyvek) ISBN: 963-9227-11-0 kötött: 790 Ft

Allaby, Michael – Curtis, Neil: Bolygók, a Föld. Elektra. (Elektra tudománytár) ISBN: 963-7314-54-7 kötött: 2000 Ft

Alternatív tradíciók a magyar filozófia történetében. Felsőmagyarország. Album korabeli fotográfiákkal. [Kossuth] ISBN: 963-09-3817-0 kötött: 3800 Ft

A német nyelvvizsga ábcéje: szóbeli. 3. jav. kiad. Nemz. Tankvk. (Nyelvvizsgáz-zunk!) ISBN: 963-19-0284-6 fűzött: 617 Ft

Aszódi Imre: Zách Klára. Történelmi dráma 4 felvonásban, 7 képben. Uránusz. ISBN: 963-9086-85-1 fűzött: 747 Ft

A világ titkos szegletei. 2. kiad. Kossuth. ISBN: 963-09-4147-3 kötött: 3400 Ft

Az alvás- és ébrenléti zavarok diagnosztikája és terápiája. OKKER – M. Alvásdiagnosztikai és Terápiás Társ. ISBN: 963-9228-15-X fűzött: 2300 Ft

Az új adójog magyarázata, 2000. HVG-O-RAC ISBN: 963-9203-41-6 fűzött: 6496 Ft

B

Balázs Katalin – Kiss Balázs: A Biblia a helyes táplálkozásról. Több mint 400 recepttel. 2. átd. bőv. kiad. Bibliáisk. Közössége.

ISBN: 963-7427-48-1 fűzött: 600 Ft

Balázs Tibor: Maforizmak. 4. kiad. Littera Nova. ISBN: 963-9212-16-4 fűzött: 590 Ft

Balogh Gyöngyi – Király Jenő: "Csak egy nap a világ..." A magyar film műfaj- és stílustörténete, 1929–1936. M. Filmint. ISBN: 963-7147-42-X kötött: 3800 Ft

Balthasar, Hans Urs von: A három nap teológiája. Mysterium Paschale. Osiris, (Osiris könyvtár) ISBN: 963-379-667-9 fűzött: 1480 Ft

Bánáti Fischer Árpád – Dolch Erzsébet: Lélek és írás. Képes grafológia. Lazi K. ISBN: 963-9227-12-9 kötött: 990 Ft

Banzhaf, Hajo – Theler, Brigitte: Éppen te hiányzol belőlem. Vágykép és énkép a horoszkópban. Bioenergetic. ISBN: 963-8120-83-5 fűzött: 1700 Ft

Bártfai Barnabás: Hogyan kezdjem?. 6. átd. bőv. kiad., BBS-E BT. (Az IBM számítógép kezelése kezdőknek) ISBN: 963-03-9418-9 fűzött: 987 Ft

Batáriné Tóth Irén: "Papok, katonák, polgárok..." Heves megye kulturális hagyományai – városi fejlődés és polgárosodás a régióban a 18. században és a 19. század elején. Flaccus. (Regionális modulfüzetek.) ISBN: 963-86035-1-8 fűzött: 495 Ft

Beck, Peter: Akvárium-ABC. Ötletek kezdőknek. [Erd]. Elektra, 1999. (Állat, kert) ISBN: 963-9205-24-9 fűzött: 750 Ft

Bene Sándor: Theatrum politicum. Nyilvánosság, közvélemény és irodalom a kora újkorban. Csokonai. (Csokonai könyvtár 19.) ISBN: 963-472-406-X fűzött: 750 Ft

Betéti társaság. (2000) Unió. ISBN: 963-388-269-9 fűzött: 3696 Ft

Bhamidipati, Kishore: SQL programozói referenciakönyv. Panem. (Programozók könyvtára) ISBN: 963-545-217-9 kötött: 2490 Ft

Bibliai történetek és elbeszélések. [Mi lesz veled emberiség?]. Text-print, ISBN: 963-03-7737-3 kötött: 1600 Ft

Bibliotheca Hungarica [CD-ROM]. A magyar könyvtárak egy évezred tükrében. Neumann Kht. ISBN: 963-03-8476-0 4490 Ft

Bihon Tibor: A proféta. Cherubion. (Halál-osztó 2029) ISBN: 963-9110-69-8 fűzött: 798 Ft

Bihon Tibor: Káoszaránya. Fantasztikus játékkönyv. Cherubion. (Harcos képzelet 34.) ISBN: 963-9110-72-8 fűzött: 698 Ft

Bölcsességek a szerelemlről. Aforizmak a legmélyebb érzelem titkairól. Palatinus. (A csend ajándéka)

ISBN: 963-9259-22-5 kötött: 796 Ft

Brisou-Pellen, Evelyne – Gieter, Lucien de: A holdisten haragja. Egmont Hungary. ISBN: 963-627-384-7 fűzött: 599 Ft

Britannica Hungarica világegyetemes enciklopédia. 15. köt. Plesiosaurus – saivizmus. ISBN: 963-7815-95-3 kötött: 10800 Ft

Budapest Museum [CD-ROM]. Neumann Kht. ISBN: 963-03-8477-9 8900 Ft

C

Cardelle, Frank D.: Meghalni a világnak. A válság tanulmányai különböző kultúrákban és kapcsolatokban. Bioenergetic. ISBN: 963-8120-75-4 fűzött: 550 Ft

Carney, Charles: Csata a múzeumban!. Egmont Hungary. ISBN: 963-627-377-4 fűzött: 348 Ft

Carney, Charles: Eldől a meccs!. Egmont Hungary. ISBN: 963-627-375-8 fűzött: 348 Ft

Carney, Charles: Felfordulás a házbán!. Egmont Hungary. ISBN: 963-627-376-2 fűzött: 348 Ft

Carney, Charles: Vigyázz, kész, csapóóó!. Egmont Hungary. ISBN: 963-627-378-2 fűzött: 348 Ft

Chadwick, Leslie: Vezetői számvitel. Panem. (Modern gazdasági ismeretek) ISBN: 963-545-227-6 fűzött: 2190 Ft

Chambers, Oswald: Krisztus mindenekfelett. Elmélkedések az év minden napjára. Jav. kiad. Evangéliumi K. ISBN: 963-9209-19-8 fűzött: 900 Ft

Chodorow, Nancy J.: A feminizmus és a pszichoanalitikus elmélet. Új Mandátum. ISBN: 963-9158-64-X fűzött: 1580 Ft

Cini-cini muzsika. Óvodások verseskönyve. 12. átd. kiad., Móra. ISBN: 963-11-7525-1 kötött: 1180 Ft

Courths-Mahler, Hedwig: Szerelmem a vadonban. Bastei Budapest. (Hedwig Courths-Mahler regényei) ISBN: 963-296-354-7 fűzött: 598 Ft

Crispin, A. C. – O'Malley, Kathleen: Feltámad a halál. Szukits. ISBN: 963-9278-09-2 fűzött: 990 Ft

CS

Császár Gyula: Kamasz a külvárosban. Regény. Accordia. ISBN: 963-9242-07-1 fűzött: 690 Ft

Csicsay Alajos: Embernevelők. 50 évesek a 2. világháború után újra szervezett magyar iskolák Szlovákiában. Lilium Aurum – Katedra Alapítvány. (Katedra könyvek 16.) ISBN: 80-8062-046-6 fűzött: 1268 Ft

Csillagok csillaga 1848-49. Varga K. (Ma-

gyar Írók Nemzetközi Szövetsége Könyvtára 61.) ISBN: 963-7811-89-3 fűzött: 1500 Ft

Csőtönyi Bálint: Szülőföldismeret: Alsónyék. Alsónyék, Önkormányzat, fűzött: 1450 Ft

D

Deák Gábor: A magyar gyermektanulmányi mozgalom története. 1., FPI. ISBN: 963-501-173-3 fűzött: 1200 Ft

Deák B. Katalin: Anya, tanítás engem!. Fejlesztési lehetőségek születéstől iskolakezdetig. Átd. kiad., Deák J. ISBN: 963-85968-1-3 fűzött: 1300 Ft

Disney, Walt: Ne állj szóba idegenekkel, Micimackó!. Egmont Hungary. ISBN: 963-627-401-0 kötött: 999 Ft

Disney, Walt: Toy story 2., Egmont Hungary. (Klasszikus Walt Disney mesék 28.) ISBN: 963-627-380-4 fűzött: 1745 Ft

Disney, Walt: Toy story 2. Ismerd meg Andy játékeit. Egmont Hungary. (Mini sorozat 4.) ISBN: 963-627-396-0 fűzött: 248 Ft

Dombi Margit: Hallgatag erdők ösvényein. Flaccus. (Regionális modulfüzetek.) ISBN: 963-8603-0-X fűzött: 596 Ft

Donner, Florinda: Álomban ébren. Püski-Új Ág – Püski. ISBN: 963-9188-67-0 fűzött: 1300 Ft

Dörnyei Kálmán: A fekete egy. Szerző. ISBN: 963-640-215-9 fűzött: 699 Ft

Duplaisy, Nathalie – Staub Valéria: Gyakorlókönyv a francia írásbeli nyelvvizsgákhoz. Középfok és felsőfok. Nemz. Tankvk. (Nyelvvizsgáz-zunk!) ISBN: 963-19-0233-1 fűzött: 850 Ft

Durrell, Lawrence George: Alexandria negyedik. 3. Mountolive. Európa ISBN: 963-07-6689-2 kötött: 1500 Ft

Durrell, Lawrence George: Alexandria negyedik. 4. Clea. ISBN: 963-07-6690-6 kötött: 1500 Ft

E

Eberhardt, Michael C.: Veszélyes megbízatás. General Press. (Világsikerek) ISBN: 963-9076-96-1 kötött: 999 Ft

Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot? Kairoz. ISBN: 963-9137-53-6 fűzött: 1180 Ft

Egészségügyi statisztikai évkönyv. KSH. fűzött: 4000 Ft

Első folyóiratunk: Uránia. Kossuth Egy. K. (Csokonai könyvtár. / Régi kortársaink 6.) ISBN: 963-472-404-3 fűzött: 880 Ft

Ensor, Dave – Stevenson, Ian: Oracle-tervezés. Kossuth. ISBN: 963-09-4122-8 fűzött: 5900 Ft

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Azt javasoljuk Önnek: fizessen elő lapunkra! Sokféle terjesztési módszert kipróbáltunk, és meg kellett állapítanunk, hogy egyik sem vetekszik az előfizetés módszerével, mert az előfizetés – a legkényelmesebb, ugyanis a kézbesítő az Ön otthonába juttatja el a lapot, – a leggyorsabb, mert a megjelenő lapszámokat az árusítás megkezdésével egyidejűleg kapja kézhez,

MEGRENDELÉS

Megrendelem a Könyvhétet 1 évre 2880 Ft előfizetési díjért. Kérem, küldjenek postai csekket az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV.....

CÍM.....

.....

– a legbiztosabb, mert véletlenül sem marad ki egy lapszám a sorozatból,

– a legkedvezőbb, mert az előfizetők kedvezményes áron kapja a lapot.

Sokat emlegetett adat, hogy Magyarországon évente kb. 9000 különböző könyv jelenik meg, a tankönyveket nem számítva, de nem mindenki gondol bele abba, hogy ez átlagosan óránként egy, napi 24, heti 168 könyv megjelenését jelenti. Nagyon nagy szám ez, ennyi könyvújdonosság között az eligazodás már nem lehetséges segítség nélkül, és ez a segítség a Könyvhét. Legyen Ön is rendszeres olvasónk, barátunk, előfizetőnk, fizesse elő lapunkat, hogy naprakészen tájékozott lehessen a kulturális élet egy jelentős területén, a könyvek világában.

A Könyvhétet megrendelheti a szerkesztőség címén:

1114 Budapest, Kanizsai utca 41. levélben vagy az itt található kitöltött, kivágott megrendelőszelvényen, vagy faxon a 466-0703 telefonszámon.

K.u.K. Kiadó, 1138 Népfürdő u. 15/A
T/F: 239-1189, 359-1634 E-mail: kukkiado@ax.hu

K.u.K. kantson könyveinkbe!

Sose legyen szüksége orvosra!
De mindig szüksége lesz egy jó
Orvosregényre!

Tess Gerritsen: Véráram

Furcsa kór tör ki egy amerikai békés kisvárosban: áldozatai hirtelen dühösek lesznek, és erőszakos tetteket követnek el. Lázás hajsza kezdődik, hogy kiderítsék a betegség okát. Lehet, hogy a Locust tó, a békés viziparadicsom a halál forrása?

Frank G. Slaughter: A frontsebész

Minden idők legjobb háborús orvosi regényét a világ 20 nyelvére fordították le. Rick Winter orvos százados története több mint 20 éve jelent meg először magyarul, és kirobbanó sikert aratott.

Paul Carson: Hideg acél

Egy dublini parkban találunk a híres amerikai szívsebész eltűnt lányának holttestét. A nyomozást a féllábú Jim Clarke felügyelő vezeti. A bűnözés, a kábítószerek, a hatalom, a korrupció szövevényes szálat a dublini kórháztól Amerikáig húzódnak. A szíke világsikerű írójának új regénye.

Krimi, thriller, szerelem, kaland
Minden egyes kötet csak 950 Ft

A legnagyobb választék
A LÍRA ÉS LANT RT. BOLTJAIBAN

Internet: www.lira.hu, E-mail: lira@lira.hu

SZAKKÖNYVÁRUHÁZAK
Iskolacentrum
1051 Budapest, Október 6. u. 9.
Telefon: 332-5595
Fax: 311-1876

Mediprint Könyvesbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 17.
Telefon: 317-4948, fax: 484-0023
E-mail: mediprint@lira.hu

Műszaki Könyvruház
1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.
Hermész Díjas Könyvesbolt
Telefon: 342-0353
Fax: 342-1317
E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu

Technika Könyvesbolt
1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
Telefon/fax: 466-7008

3900 Szerencs
Rákóczi út 82.
Telefon: 60/306-791,
fax: 47/362-631

fókusz
könyvruház

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK

1072 Budapest, Rákóczi út 14.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon: 268-1103,
fax: 267-9789
E-mail: fokusz.budapest@lira.hu

4026 Debrecen
Hunyadi u. 8-10.
Hermész Díjas Könyvesbolt
Telefon: 52/ 322-237
Fax: 52/416-091
E-mail: fokusz.debrecen@lira.hu

3530 Miskolc
Széchenyi u. 7.
Telefon/fax: 46/348-496
E-mail: fokusz.miskolc@lira.hu

7620 Pécs
Jókai u. 25.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon: 72/312-825,
fax: 72/314-988
E-mail: fokusz.pecs@lira.hu

6720 Szeged
Tisza L. krt. 34.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon/fax: 62/420-624
E-mail: fokusz.szeged@lira.hu

MINDEN AMI ZENE

Kodály Zoltán Zeneműbolt,
Antikvárium és Hangszerbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 21.
Telefon/fax: 317-3347
E-mail: kodaly@lira.hu

Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt
Hermész Díjas zenemű- és könyvesbolt
1052 Budapest, Szervita tér 5.
Telefon: 318-3312,
fax: 318-3500
E-mail: rozsavolgyi@lira.hu

MAGVETŐ HÁLÓZAT

3300 Eger
Bajcsy-Zs. u. 2.
Telefon/fax: 36/312-039

9021 Győr
Arany János u. 3.
Telefon/fax: 96/319-760

2000 Szentendre
Fő tér 5.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon/fax: 26/311-245

fókuszonline
könyvruház
www.fokuszonline.hu
e-mail: info@fokuszonline.hu
kék szám: 06-40-FOKUSZ (365879)

AZ EXCALIBUR KÖNYVKIADÓ ÚJDONSÁGAI

Dr. Ernst Schrott:

Ájurvéda - Szelid gyógymódok az egészség és a harmónia megteremtésére
Ára: **950 Ft**.

A mindennapi használatra szóló, színes fotókkal illusztrált, igényes kivitelű kézikönyv részletesen ismerteti a leghatásosabb öngyógyítási módokat, és mutatja be a Maharishi Ájurvéda legfontosabb alapelveit. A könyv egyedülálló az e témában korábban megjelent kiadványok között, mert egyaránt támaszkodik az ősi gyógymód évezredek tapasztalataira és a modern tudomány leghatékonyabb felfedezéseire. A könyv szerzője neves orvos-természetgyógyász Németországban.

Dr. Ernst Schrott -

Dr. Wolfgang Schachinger:

Ájurvéda - Gyógymódok fejfájás és migrén ellen
Ára: **950 Ft**

A színes fotókkal illusztrált könyv célja, hogy teljesen új megközelítésből szemlélve jobban megértsük panaszaink okát, és testtípusunk figyelembevételével hatékonyan kezelni is tudjuk őket. A természet végtelen harmóniáját és rendezőerejét segítségül hívó Ájurvéda hatékony tanácsokkal látja el a fejfájással és migrénnel küszködők népes táborát, akik az orvos-szerzőpáros tanácsait követve most könnyedén megszabadulhatnak szenvedést okozó panaszaitól.

**A KÖNYVEK MEGVÁSÁROLHATÓK AZ EXCALIBUR KIADÓ
KIZÁRÓLAGOS TERJESZTŐJÉNél A ZAGORA 2000 KFT-Nél.**
CÍM: 1138 BUDAPEST, VÁCI ÚT 168. G. ÉPÜLET. TEL: 350-2706.

!!! Megjelent !!!

Az Editio Musica Budapest Zeneműkiadó Kft. ajánlata

BÖHM
LÁSZLÓ

ZENEI
MÚSZÓTÁR

Z. 2075

BARTÓK
BÉLA
ÍRÁSAI/3

Z. 60417

Kiadványaink megvásárolhatók a zeneműboltokban
és az EMB márkaboltjaiban:
Liszt Ferenc Zeneműbolt

1061 Budapest, Andrásy út 45. Tel./fax: 322-4091
Nyitva tartás: hétfő-péntek: 10-18 óráig, szombat: 10-13 óráig

WK KÖNYVKERESKEDELMI KÖZPONT

1033 Budapest, Szentendrei út 89–93.

T.: 388-7558, 437-2443, F.: 437-2442

Nyitvatartás: H–Cs.: 8–16h, P.: 8–13h

E-mail: vevoszolg@wkdc.hu

AKADÉMIAI KIADÓ
E-mail: custservice@akkr.hu
Internet: www.akkr.hu

Rimóczi-Hamar Márta: **Horatius, Vergilius és Maecenas**
Apollo Könyvtár sorozat 201200 Ft
Takako Yamada:
An anthropology of animism and shamanism5040 Ft
J.H.A. Kammer–E.Bosch–Ablonczy:
Magyar-holland szótár8500 Ft

MŰSZAKI
Könyvkiadó

E-mail:
vevoszolg@muszakikiado.hu
Internet: www.muszakikiado.hu

Husti István: **Beruházási kézikönyv**4700 Ft
Lükő István:
Környezet–Társadalom–Szakképzés2490 Ft
Kendi Péter: **Kettős üzemű gázautók**2490 Ft
Görgősláncok kézikönyve4800 Ft
Simonyi Károly–Zombory László:
Elméleti villamosságtan5900 Ft
Dobó Márton–Molnár Csaba–Peity Attila–Répás Ferenc:
Valóság–gondolat–rajz magyar nyelvű7900 Ft
angol nyelvű19900 Ft
Tibor Ágnes–Grüber Cecília: **Kamasznak lenni**1500 Ft
Dóczi Brigitta–Prievara Tibor:
Ultimate English2490 Ft

KJK KERSZÖV

E-mail:
vevoszolg@kjk.hu
Internet: www.kjk.hu

Bakacsi–Bokor–Császár–Gelei–Kovács–Takács:
Stratégiai emberi erőforrás menedzsment3584 Ft
Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása3584 Ft
A szabálysértési jog 1999–19683808 Ft
Van és legyen a jogban –
tanulmányok Peschka Vilmos 70. születésnapjára3584 Ft
Kása Jolán: **Reklámszerződések**5040 Ft

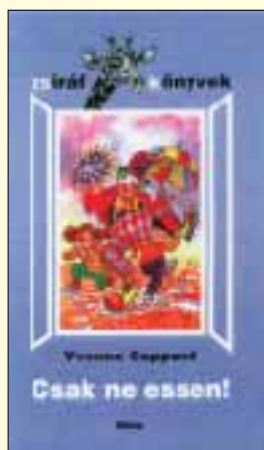
Keresse Partner boltjainkat!

AKADÉMIAI KIADÓ	MŰSZAKI KÖNYVKIADÓ	KJK – KERSZÖV
KIS MAGISZTER KÖNYVESBOLT 1053 Budapest, Magyar u. 40. Tel.: 327-77-96	KANDÓ KÁLMÁN KÖNYVESBOLT 1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 20. Tel.: 311-22-73 Fax: 311-24-43	KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI KÖNYVESBOLT 1051 Budapest, Nádor u. 8. Tel.: 317-40-35 Fax: 318-16-52

Olvasni is engedd...

Régi kedvencek és újdonságok

Coppard Yvonne

Csak ne essen!

(zsiráf könyvek)

598 Ft

Ben nagyon várja már nyolcadik születésnapját. Játszani fognak, lesznek léggömbök és a kertben uzsonnázna. De a kiállhatatlan Belinda, akit nem hívott meg a kerti bulira, azt akarja, hogy essen az eső. Mit lehetne tenni ellene?

Pálfy Julianna

Egy kölyökkutya naplója

(zsiráf könyvek)

598 Ft

Tanyán élő kutya vagyok, Kópé a nevem. Jól érzem itt magam, semmiért a világon el nem cserélném a zajos udvart, a széles mezőket, a jó levegőt és barátaimat, s sokféle állatot. Pedig nem vagyok idevalósi. Kalandos és keserves utat jártam be, míg otthonra találtam.

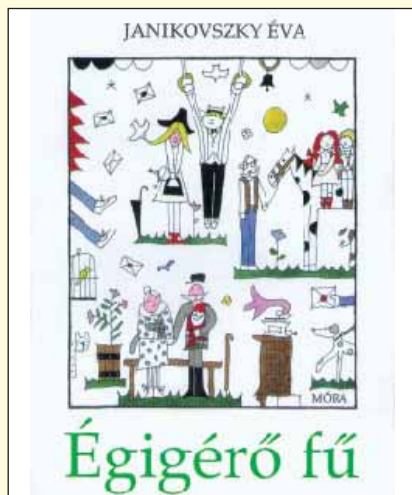
A *Zsiráf sorozat* eddig megjelent kötetei

Fekete István: Csí

Gárdonyi Géza: Kék paradicsom, liliom

Janikovszky Éva: Cvikkedli

Osvát Erzsébet: Meglepetés

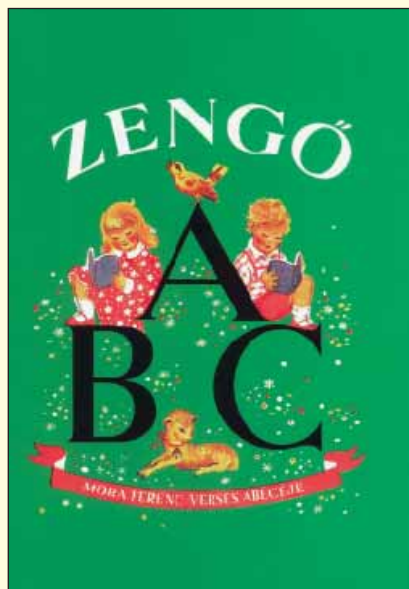

Janikovszky Éva

Égig érő fű

998 Ft

Csuda dolgok történnek a régi bérházban, ahol Misu Dezső bácsinál, Síróbaba Kamilla kisasszonynál tölti a nyarat. A könyvből sikeres tévéfilm készült, feledhetetlen színészek közreműködésével.

Móra Ferenc

Zengő ABC

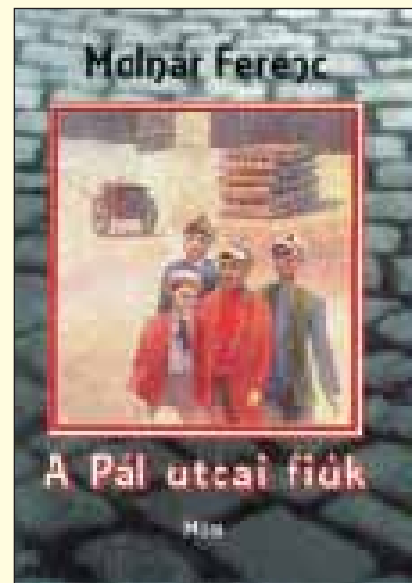
848 Ft

Móra Ferenc verses ábécéje.

Catullus minden verse

A Világirodalom Gyöngyszemei sorozat új kötete.

798 Ft

Molnár Ferenc

A Pál utcai fiúk

898 Ft

Az ismert mű új külsővel – borítóval és kemény táblával – jelenik meg.

A könyvek megvásárolhatók a könyvesboltokban,
kereskedőknek forgalmazza a LAP-ICS Kft.
1134 Budapest, Váci út 45., Tel.: 359-04-22, Fax: 350-66-23